A° 1863. ZATURDAG 21 Maart. N° 69.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is per drie maanden ƒ 6 voor Rotterdam, en ƒ 7 franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels .... ƒ 1.—
Iedere regel meer .... - 0.20
Andere Advertentien per regel .... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ROTTERDAM 20 Maart.

Onze Parijsche correspondent schreef in een zijner vorige brieven: „Verwacht niet te veel van de debatten, het zal zich waarschijnlijk bepalen bij een spiegelgevecht." De uitkomst heeft bewezen, dat zijne meening juist was. Nadat de Ministre-orateur de vorige sprekers had beantwoord, is de conclusie van het rapport van den heer Larabit in stemming gebragt, en met 109 tegen 17 stemmen is men overgegaan tot de orde van den dag.

Algemeen zegt men dat eergisteren in Parijs een Ministerraad is gehouden, waarbij de Poolsche aangelegenheden ter tafel waren gebragt. Al de raadslieden der Kroon zouden bijna eenstemmig verklaard hebben dat de tegenwoordige moeijelijke diplomatieke omstandigheden noopten om lijdelijk toeschouwer te blijven. Nog verzekert men dat de heer Drouyn de Lhuys en graaf Walewski steeds wenschen om in overeenstemming met Oostenrijk ten gunste van Polen te handelen; de verwarde en tegenstrijdige berigten, die men evenwel uit Weenen over de houding van Oostenrijk ontvangt, maken het allezins onwaarschijnlijk dat de wenschen van de heeren Drouyn de Lhuys en Walewski zullen bevredigd worden.

Men zal zich herinneren, dat er onlangs sprake was dat Engeland zich tot de Mogendheden, die het Weener tractaat hebben onderteekend, zou hebben gewend, om ze uit te noodigen gezamenlijk te St. Petersburg bemiddelingsvoorstellen te doen. De Wiener Presse weerspreekt deze mededeeling op den meest stelligen toon en zegt dat graaf Russell alleen mededeeling had gedaan van eene nota, die het Engelsch Gouvernement aan den Czaar had gezonden, onder het te kennen geven van den wensch, dat men dezen stap zou goedkeuren.

Volgens de jongste berigten uit Polen neemt de opstand elken dag in uitgebreidheid toe en het wordt steeds duidelijker, dat de Russische overmagt de beweging niet kan dempen. Wel valt er voor heden geene overwinning te constateren, zoo als gisteren en eergisteren het geval was, toen Langiewicz Schachowsky twee malen tot wijken dwong en daarbij veel ammunitie en levensbehoeften buit maakte, maar het feit dat Langiewicz zijn civiel en militair gouvernement organiseert, en dat de leden der Russische administratie meer en meer hun ontslag nemen, is een even belangrijk, zoo niet belangrijker feit. De opstand krijgt thans een geheel ander karakter; de adel heeft er zich openlijk bij aangesloten, terwijl de volmaaktste overeenstemming tusschen alle partijen heerscht. Langiewicz heeft den eed van getrouwheid door het leger doen afleggen.

In Spanje is de portefeuille van oorlog, wegens de ernstige ongesteldheid van den markies van Havana, ad interim opgedragen aan den Minister van marine; als zijn opvolger noemt men generaal Novalicheo.

Naschrift. Een heden avond ontvangen telegram meldt, dat Langiewicz op de vlugt geslagen en zijn korps verstrooid is. Bevestigt dit berigt zich, dan erlangt daardoor de staat van zaken in Polen een ander aanzien.

Vóór eenige dagen deelden wij op gezag van het ultramontaansche orgaan „de Tijd" mede, „dat in Portugal tusschen het Episcopaat en de Regering een strijd op leven en dood dreigde te zullen uitbarsten." Sedert hebben de verschillende clericale organen als om 't zeerst beschouwingen geleverd om die wezenlijk alarmerende woorden nader toe te lichten. Alhoewel voorzeker niemand ons zal te laste leggen het orgaan dier partij te zijn of hare belangen voor te staan, achten wij het toch onzen pligt nader op de bovenvermelde mededeeling terug te komen, onder vermelding evenwel dat wij de toelichtingen hoofdzakelijk ontleenen aan de organen der ultramontaansche partij.

De kolommen, die gewijd worden aan de historische beschouwingen, om aan te toonen dat dit kleine Koningrijk, sedert Alfonsus I zijne Kroon als leengoed uit de handen van Paus Alexander II ontving, tot op het oogenblik dat men de staatkunde der 16de eeuw ging omhelzen en zich minder bekommerde om de Kerk, steeds vooruitging, voorspoed en geluk zijn deel was, zullen wij stilzwijgend voorbijgaan, om ons meer met den toestand van het oogenblik bezig te houden nu men de Regering, thans aan het bewind, verwijt, even als de onzinnige vrouw in de fabel, de hen die gouden eijeren legde te hebben geslagt, en dat zij, als eene zekere soort van vergelding, aan de leiband moet loopen van Engeland en thans in werkelijkheid niets anders is dan een werktuig in de handen van lord Palmerston.

Sedert een dertigtal jaren — zoo zeggen de ultramontaansche organen — waren de mannen, die daar de teugels van het bewind in handen hadden, bezield met een onverzoenlijke veete tegen Kerk en Paus, en al de denkbare middelen werden gebezigd om allen invloed der Kerk tegen te gaan en „het opwassend geslacht, zonder de godsdienst, buiten de godsdienst, tegen de godsdienst te vormen," en men haast zich aan te toonen, dat de verschillende politieke lotswisselingen, welke dit Rijk sedert 1820 onderging, alleen een gevolg zijn van het „afvallig" worden der Kerk, en met een zeker soort van welgevallen put men uit de historische en statistieke gegevens van de *Bem Publico* (een Portugeesch blad) alle mogelijke venijn, om aan te toonen „dat de misdaad steeds zich zelve straft."

De eerste stap op den weg, dien men thans bewandelt, werd door den Portugeschen Minister Pombal gedaan, door 122 Jezuiten „als een geschenk voor den H. Petrus" naar Rome te zenden. Sedert is men van kwaad tot erger vervallen, en het nieuwe decreet, onlangs door de Regering uitgevaardigd, moet de kroon op het werk zetten. Die nieuwe en laatste slag is — zegt men — gerigt op het hart der Kerk, op het Episcopaat, en gelukt de maatregel, dan zal het gedaan zijn met de Kerk in Portugal; indien de Bisschoppen toegeven, gelijk reeds sedert 30 jaren het geval was, dan zullen ze dood zijn voor het oog der Katholieke wereld.

Reeds vroeger had de Regering het besluit genomen, zegt Le Monde, dat zij zich voortaan het regt zou toekennen, te oordeelen en voor te schrijven wat of men moest leeren, om tot de Heilige Orde te worden toegelaten; de gevolgen van dit besluit waren evenwel onberekenbaar door het decreet van 2 januarij, waarbij o. a. volgens artt. 13—16 bepaald werd:

„Wanneer een benefice, waaraan zielezorg verbonden is, open valt, dan zal bij de secretarie van het Ministerie van Eeredienst een concursus op getuigbrieven steunende plaats vinden.

„Tot dat concursus worden toegelaten al de priesters, die eene kanonische aanstelling in de eene of andere parochie hebben, of die alreeds in een publiek concursus voor eene andere kerk van hetzelfde diocees goedgekeurd zijn.

„Heeren pastoors, die niet tot eene van die twee klassen behooren, zullen niet toegelaten worden, en het Gouvernement zal tot een publiek concursus overgaan, dan alleen, wanneer zich geen pretendent opdoet, of geen mededingers waardig geacht worden om te worden voorgesteld."

Het Episcopaat heeft zijne bezwaren daartegen blootgelegd in een schrijven aan den Koning. Men wijst er op, hoe dit decreet in strijd is met het regt der Kerk, in strijd met de voorschriften van het Concilie van Trente (1569), en men tracht te bewijzen dat het tegenovergestelde van het doel zal worden bereikt.

Met het opstellen van dit stuk schijnt men zich evenwel niet te hebben gehaast, want het was bij de Regering niet ingediend toen het decreet in de Kamer werd ter sprake gebragt. De bisschop van Porto, mgr. Castro, die ook in de Cortes zitting heeft, protesteerde tegen dit nieuwe Regeringsstuk, en verklaarde (14 januarij) „dat dit decreet was in strijd met de leering der Kerk en met de wetten van zijn land, en dat hij het daarom niet zou nakomen, te meer omdat hij het in strijd achtte met de constitutie."

Van meerdere protesten gewagen de bladen niet; een besluit is door het Wetgevend Ligchaam niet genomen, en dit is o. i. voldoende om te verklaren, waarom de ultramontaansche bladen eene zoo heftige taal voeren, dat men somtijds gedwongen is, vooral dáár waar sprake is van de Vrij-Metselarij, medelijdend de schouders op te halen, en zulk eene verdediging toe te schrijven òf aan onwetendheid òf aan blinde vooringenomenheid, om geene sterkere bewoordingen te kiezen.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 19 *maart.* — De deken van Westminster heeft het verzoek der vrienden van sir J. Outram ingewilligd, dat het stoffelijk overschot van dien dapperen krijgsoverste in de abdij van Westminster begraven mogt worden.

— The Daily News zegt in een leading-artikel, waarin de in Guildhall gehouden meeting wordt besproken, dat het meer en meer noodzakelijk wordt dat Engeland eene diplomatieke interventie ten gunste van Polen doet. Het past niet, zoo zegt dit blad, dat Engeland zich onteert door eene politiek, waarvan egoïsme alleen de basis is; overal waar het regt wordt geschonden, moet de stem van Engeland worden gehoord.

— The Morning Post houdt zich heden eens met de Grieksche quaestie onledig en gaat de moeijelijkheden na die zich opdoen bij het zoeken van een Koning. De finantieele nood welke in dit Rijk heerscht en het ontbreken van een adel en rijke kooplieden, zegt The Post, zijn oorzaak dat geene weelderige hofhouding in Athene kan gevestigd zijn.

— Uit de officiële staten, door den postmeester-generaal openbaar gemaakt, blijkt onderanderen dat niet alleen het aantal der over den post verzonden brieven, maar ook dat der nieuwspapieren en boeken sedert het jaar 1847 bijna jaarlijks aanzienlijk is toegenomen, want terwijl dat cijfer in genoemd jaar ongeveer 90,000 bedroeg, was het in 1855 tot 123,000, in 1861 tot bijna 189,000, en in de elf eerste maanden van 1862 reeds tot ruim 173 000 gestegen.

— De maatschappij tot ondersteuning van behoeftige vreemdelingen vierde gisteren haar 57jarig bestaan. Volgens het uitgebragt verslag was aan 245 familien hulp verstrekt om naar hun Vaderland terug te keeren. Tijdens de vergadering werd voor een bedrag van £ 2,226 ingeschreven.

— Men zegt dat sir Charles Wyke, Engelsch gezant bij de Mexikaansche Republiek, niet naar Mexico zal terugkeeren. Hij zou in zijne kwaliteit overgeplaatst zijn naar Rio Janeiro, om den heer Christie te vervangen, die onmogelijk langer in Brazilië kan verblijven.

— De Racoon, kapitein Gleichen, is naar Bermuda vertrokken, en niet naar de Middellandsche Zee, zoo als eerst was gemeld.

— Bij de aankomst te Grimsby van het stoomschip Grimsby der Engelsch-Fransche stoomboot-maatschappij verneemt men de bijzonderheden van een vreeselijk moordtooneel, aan boord van dat schip gedurende den togt naar Hamburg voorgevallen. Onder de landverhuizers naar New-York bevonden zich op dien bodem zekere Schlossman en Lorenzen, de eerste 33, de andere 26 jaren oud, beide uit Pruissen geboortig. Ofschoon elkander vroeger onbekend, sloten zij, als naar de zelfde plaats bestemd, weldra eene hartelijke vriendschap. Lorenzen had eene vrouw bij zich, die hij bij de aankomst te Liverpool dacht te trouwen, en Schlossman zijn 15jarigen zoon. Ter hoogte van Texel stonden deze vier personen op het dek te praten, maar begaven zich, op raad van Lorenzen, naar het vooronder, waar zich al spoedig eene merkbare verandering in het voorkomen van Schlossman openbaarde. Hij vloog naar Lorenzen toe, kuste hem op den wang, sprak toen eenige verwarde woorden tot de naast hem zittende vrouw, haalde een knipmes uit den zak, en dreef het Lorenzen diep in de linkerzijde en de onderbuik. Op het gegil van de vrouw en den jongeling schoten twee matrozen toe, en zagen Schlossman met zijn mes zwaaijen, als wilde hij nog meer slagtoffers maken. Na eene hevige worsteling, en nadat hij zijne daad bekend had, werden zij hem meester, bonden hem en wierpen hem op het dek, waar hij later in een hok werd opgesloten. Het ongelukkig slagtoffer van den moord bezweek weldra ten gevolge zijner wonden. Toen men nu zondag morgen het hok opende waarin Schlossman opgesloten was, deed zich een vreeselijk schouwspel op. De krankzinnige man had de handen weten vrij te krijgen, en zich aan de touwen waarmede hij gebonden was opgehangen. Hij laat in Pruissen eene vrouw en vier jonge kinderen na, die voornemens waren hem naar Amerika te volgen, zoodra de vader en de zoon aldaar aangekomen zouden zijn.

FRANKRIJK.

PARIJS 19 Maart.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Nog altijd verkeert men hier onder den indruk, door de rede van Prins Napoleon te weeg gebragt en die bij de bevolking bijzonderen weerklank vond, — hoe onvruchtbaar zij ook bleef, want het lot der Poolsche petitien is reeds beslist: slechts 17 stemmen verklaarden zich tegen, en 109 voor de conclusie van het rapport des heeren Larabit, hetwelk strekte om te dezen aanzien over te gaan tot de orde van den dag. Die conclusie werd in den aanvang der zitting van heden nog verdedigd door den heer Tourangin, een der leden van de commissie, die daarbij aantoonde op welke gronden zij zich tot bedoeld voorstel heeft gebragt gezien. Daarna bekwam minister Billault het woord, om luidens zijne gisteren gedane toezegging uit naam der Regering te antwoorden en daarbij te betoogen „dat het overgaan tot de orde van den dag zoowel in overeenstemming is met de sympathie van de Fransche Regering en Natie voor Polen, als met het vertrouwen dat de Senaat stelt in de wijsheid des Keizers, en met de waarachtige belangen van Frankrijk, die de eerste plaats moeten blijven innemen."

De officiële woordvoerder ving aan met zijn leedwezen te betuigen over de onvoorzigtige woorden, die gisteren waren gesproken en welke alleen er toe kunnen leiden om de zaak der Polen nadeel toe te brengen en het standpunt der Regering nog moeijelijker te maken. De levendige belangstelling van Frankrijk voor Polen is van oude dagteekening en gegrondvest op roemrijke herinneringen, op deelneming in het lot van eene heldhaftige Natie, die reeds zoo lang gebukt gaat onder lijden. Maar, ofschoon Frankrijk de Polen geenszins uit het oog verliest — zeide de Minister — kan men daarom den tegenwoordigen opstand niet anders beschouwen dan nadeelig voor Polen zelf. Hem aan te moedigen zou in alle opzigten verkeerd zijn, ja in strijd met de menschelijkheid (!) Dat is en blijft het gevoelen van de Fransche Regering, en welke staatkunde volgden nu vroegere regeringsvormen in Frankrijk met betrekking tot Polen? De woordvoerder van het Gouvernement verklaarde driest weg dat deze zich altijd door groote woorden doch zonder flinke daden kenmerkte, als of wij nu dat schouwspel niet iederen dag op vroeger nooit gekend volmaakte wijs zagen vertoonen! De Ministre-orateur is zelf niet anders dan een uitvloeisel van het systeem der „groote woorden zonder daden."

Maar, ik kom terug op het door den heer Billault gesprokene. Die politiek is bedenkelijk voor Polen zelf, zij kan niets uitrigten dan alleen verbittering zaaijen bij andere Souvereinen. Wij leven intusschen in een tijd, dat zich overal luidsprekend de zucht naar vrijheid openbaart; daarvan is een natuurlijk gevolg dat ook de overige Mogendheden een meer gewillig oor beginnen te leenen aan de stemmen die zich verheffen in het belang eener herstelling van de Poolsche nationaliteit. Zelfs de Czaar heeft de mededeelingen, hem ten deze door de Fransche Regering gedaan, op welwillende wijze beantwoord en verschillende concessiën en eene amnestie in het verschiet voorgespiegeld.

Hierop volgt eene hoogdravende loftuiting op Frankrijk en de Keizerlijke Regering, zoo mede hare appreciatie door de overige Mogendheden, terwijl de spreker besluit met de mededeeling dat Frankrijk bereid is *casu quo* deel te nemen aan een Congres, hetwelk over het lot van Polen uitspraak zou doen.

Wat verder de Poolsche aangelegenheden betreft, moet men tot de overtuiging zijn gekomen dat de Polen van de zijde van Oostenrijk niets te hopen hebben, tenzij de overwinning op de Russen mogt blijken in het eind aan hunnen kant te zijn.

Onze Moniteur heeft het berigt nog niet opgenomen dat generaal Langiewicz vertegenwoordigers van het Voorloopig Bewind in Polen naar het buitenland heeft afgevaardigd. Men verzekert dat als zoodanig in deze hoofdstad zou komen graaf Branicki, een groot vriend van Prins Napoleon.

Er wordt beweerd dat de Russische gezant, de heer von Budberg, zich alles behalve gesticht zou hebben gevoeld over de openbaarmaking in den Moniteur van zijne diplomatieke documenten over Polen, en hij zou er zelfs op aangedrongen hebben dat ze geheim bleven.

Men is hier zeer verontrust door een berigt uit Caprera, volgens hetwelk de toestand van Garibaldi wederom bedenkelijk zou zijn geworden, door plotselinge ontsteking van zijn been.

— In het heden avond verschenen n.° van La Patrie wordt gemeld dat een groot aantal studenten, naar men wil ten getale van 200 of 300, bij het verlaten van het collegie van den heer Saint Marc Girardin, zich naar het paleis van den Senaat heeft begeven om aldaar eene manifestatie ten gunste van Polen te doen. Verschillende brigaden politie-agenten hebben echter de studenten uiteen gejaagd, die aan deze manifestatie deel namen, zoodra zij op de plaats van het Odéon waren aangekomen.

Zoo lang de zitting aanhield, circuleerden er nog politie-agenten op het genoemde plein en in de straat Vaugirard, ten einde te voorkomen dat zich groepen vormden.

Bij bovenstaand berigt voegt Le Temps nog dat er verschillende arrestatien hebben plaats gevonden.

— Volgens de Italia was het cijfer der openbare inschrijving voor de nieuwe leening, gisteren morgen ten elf ure, alleen voor Turijn, reeds tot twee millioen rente gestegen.

— In weêrwil der tegenspraak, schijnt het berigt van de verergering der wonde van Garibaldi nogtans door te Genua ontvangen brieven bevestigd te worden. De zwelling van den voet nam toe, en dreigde tot het been te zullen overslaan. Sedert eenige dagen werd, behalve zijne bloedverwanten en zeer enkele vertrouwde vrienden, niemand bij den generaal toegelaten.

BELGIË.

BRUSSEL 19 Maart.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De strijd, reeds verscheidene dagen tusschen de clericalen en liberalen in de Kamer der Representanten gevoerd, en die zoo zeer de algemeene aandacht bezig hield, werd gisteren met onvermoeiden ijver voortgezet. Door de aanneming der begrooting van justitie is er heden gelukkig een einde aan gekomen.

Nadat de heer Royer de Behr zich in de zitting van gisteren beijverd had om te herinneren welke houding de Katholieken in het Congres van 1830 hadden aangenomen, trok de bekende heer Defré (Boniface) in krachtige bewoordingen tegen de beweringen van de sprekers der regterzijde te velde, en vergeleek die regterzijde bij eene oude kokette, die kunstmiddelen bezigt om zich weder jeugdig te toonen. Hij trachtte te bewijzen dat de liberale partij leeft omdat zij vooruitgaat, en dat zij dagelijks het welzijn en de zedelijkheid der volksklassen poogt te bevorderen.

De heer Kervyn de Lettenhove, een zeer gematigd spreker, heeft volgehouden dat de Katholieken altoos de verdedigers en voorstanders der vrijheid geweest zijn. De heer Hymans beweerde het tegendeel, wijzende op de werken van den heer Kervyn zelven. Volgens dien spreker blijkt het uit de geschiedenis, dat de Roomsche geestelijkheid de gewetensvrijheid als een maatschappelijk kwaad steeds met alle kracht heeft bestreden.

Naar het gevoelen der liberalen is de rede van den heer Defré een meesterstuk geweest; nooit zou hij gelukkiger geslaagd zijn om naar verdienste de oude taktiek der clericale partij te brandmerken, daarin bestaande dat zij het godsdienstig gevoel der bevolking opwekt ten voordeele harer anti-liberale ontwerpen. „Telken male — sprak hij — wanneer men den vooruitgang wilde tegenhouden en de werking van het genie verlammen, riep men dat de godsdienst in gevaar was. De afgevaardigden, die van Margaretha van Parma de tolerantie begeerden, beantwoordde men met de invoering der inquisitie. Den kanselier l'Hopital, die een onpartijdigen Koning en verdraagzame wetten verlangde, beantwoordde men met den Bartholomeus-nacht. Pascal, die het Christendom tot zijne zuivere bron terugvoerde; Molière, die de huichelaars aan de kaak stelde; Voltaire en Rousseau, allen werden van ongodsdienstigheid beschuldigd." — Natuurlijk kon de heer B. Dumortier op deze uitingen van het jonge België niet zwijgen. „Het ware te wenschen — dus redeneerde hij — dat de heer Defré, die ons met oude histories heeft bezig gehouden, zich meer met de geschiedenis van den tegenwoordigen tijd inliet. Hij wijst ons als de helden der godsdienstige vrijheid op Willem den Zwijger, die de uitoefening der Katholieke godsdienst in Holland en België wilde beletten, en op Marnix van St. Aldegonde, die de plundering der kerken te Mechelen en Antwerpen bestuurde. Dit zijn onze helden niet."

Niemand meer het woord vragende, verklaarde de Voorzitter de algemeene discussien over het hoofdstuk der eerediensten gesloten. — In de zitting van heden werd de begrooting van justitie aangenomen met 52 tegen 34 stemmen. Daaruit blijkt duidelijk de houding der regterzijde. Zij heeft met merkwaardige eenparigheid gehandeld. Van liberale zijde wordt aangemerkt, dat hare stemming bewijst hoe gevoelig zij is over de onherstelbare (?) nederlaag die zij heeft ondergaan.

De aanneming van het budget werd voorafgegaan door eene korte discussie over het inkomen der bisschoppen. Gij herinnert u wat er van deze zaak is. De Regering had voorgesteld het tractement dier kerkvoogden van 14 700 op 17,000 francs te brengen; de centrale sectie wilde het cijfer op 16,000 francs gebragt zien; daarop diende de heer Guillery een amendement in, strekkende tot behoud van het primitieve tractement. Ten laatste heeft de Regering zich met het voorstel der centrale sectie vereenigd en het cijfer van 16,000 francs geproponeerd. Dit is aangenomen met 73 tegen 10 stemmen. Verwondering baart het dat twee leden van de regterzijde, de heeren Coomans en Debaets, voor het amendement Guillery gestemd hebben.

Morgen zal in de Kamer de discussie over de begrooting van openbare werken aanvangen.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 19 *maart.* — De Staats-Anzeiger zet zijn berigt wegens het feest van eergisteren voort. Na den afloop der openbare plegtigheid volgde het feestmaal, door den Koning aan de gezamenlijke ridders van het IJzeren Kruis uit de geheele Monarchie gegeven. Het was talrijker dan er welligt nog ooit een in het Koninklijk paleis aangerigt is, want het getal der genoodigden bedroeg ruim 2400. De Koning, de Koningin, al de hier aanwezige leden van het Koninklijk Huis, de Ministers en verscheiden dames der Louise-orde zaten met de ridders van het IJzeren Kruis aan. Z. M. wijdde een feestdronk aan de nage-

dachtenis van Frederik Willem III en Frederik Willem IV, en aan die der in den strijd gevallenen, en vervolgens een aan de genoodigde ridders, het Vaderland en het leger. Deze laatste toast werd door den veldmaarschalk von Wrangel met een feestdronk aan den Koning, de Koningin en het Koninklijk Huis beantwoord.

Gelijktijdig werden de met de oorlogs herinneringsmedaille begiftigde veteranen, in het zoogenaamd locaal van Kroll, namens den Koning, feestelijk onthaald, en gedurende den maaltijd met een persoonlijk bezoek van Z. M. vereerd, die althans eenige oogenblikken te midden dezer oude strijders voor Vorst en Vaderland wilde doorbrengen, eenige hartelijke woorden van dankbaarheid tot hen rigtte en op hun welzijn dronk, en toen weder, onder daverend gejuich, naar den maaltijd in het Koninklijk slot terugkeerde. Des avonds hadden de feestelijke voorstellingen in de beide schouwburgen plaats.

De president van politie von Bernuth heeft, bij openbare kennisgeving, aan de bewoners dezer hoofdstad zijne erkentelijkheid voor hunne waardige en kalme houding gedurende de feesten, en voor hunne pogingen tot tegemoetkoming van de beambten der politie betuigd.

— De Volkszeitung roept, in tamelijk gezwollen stijl, een woord aan de herwaarts gekomen veteranen toe, om hen te doen beseffen dat de stilzwijgende houding der Berlijnsche bevolking op den jubeldag niet hen maar anderen gegolden heeft. Velen dier veteranen zijn reeds weder van hier naar hunne haardsteden teruggekeerd. Van de zijde der liberalen klaagt men er over dat die hoog bejaarde krijgslieden eergisteren vijf uren lang staande in de open lucht hebben moeten doorbrengen, en dat zij, die in het hotel Kroll onthaald werden, den weg derwaarts te voet hebben moeten afleggen.

— Naar aanleiding van het gevierde herinneringsfeest aan de eerste oproeping tot de landweer heeft ook eene groote promotie bij het leger plaats gehad. Tot de bevorderden behooren 5 Prinsen en 9 voormalige adjudanten en officieren van het lijfregement Frederik Willem III, waaronder geen enkel burgerlijke. 12 kommandementen van divisien, brigades en regementen zijn uitsluitend door adellijken bezet, 3 generaals, waaronder geen burgerlijke, benoemd, 18 oversten, waarvan slechts 1 burgerlijke, tot generaal-majoors, en 22 overste luitenants tot oversten bij de infanterie en 9 bij de kavalerie benoemd geworden, onder welke allen ook slechts 2 burgerlijken zijn.

— De heer von Grabow, voorzitter van het Huis der Afgevaardigden, rigt op 's Konings verjaardag een feestmaal voor de leden van dat Huis aan.

— De militaire commissie hield heden weder eene zitting, die door geen der Ministers werd bijgewoond, terwijl het voorstel van von Vincke, om den Minister van oorlog tot bijwoning der zitting te laten uitnoodigen, van de hand werd gewezen. Op eene vraag van den heer von Forckenbeck antwoordde de vertegenwoordiger van dien Minister, dat de ligting voor 1860 een totaal van 71,000 man bedragen heeft, 4000 vrijwilligers daaronder begrepen. § 4 van het voorstel von Forckenbeck werd aangenomen. Als amendement op § 5 stoeg de afgevaardigde Sombart voor, de jaarlijksche ligting op 1/3 per cent der bevolking vast te stellen, terwijl de afgevaardigde von Waldeck het op 43.000 man wilde bepaald zien. De vertegenwoordiger des Ministers achtte eene wet op de recrutering en evenzeer eene contingents-wet overtollig, naardien de instructien voldoende waren, en het cijfer der manschappen door dat der bataillons en eskadrons werd aangewezen. Met intrekking van zijn oorspronkelijk amendement, sloeg de afgevaardigde von Sybel de tweejarige reserve der infanterie en de driejarige der kavalerie voor, en de afgevaardigde Virchow verlangde eene bijvoeging, waarbij, tot na het uitvaardigen eener organisatie-wet, het getal der bataillons bepaald zou worden. Het nemen van een besluit op § 5 werd nog uitgesteld. Eene wederlegging der memorie van den afgevaardigde von Vuerst door den Minister van oorlog werd aan de leden der commissie rondgedeeld.

Weenen 17 *maart.* — Gisteren hield in het hotel van het Staatsministerie de commissie, die tot overweging van het wetsontwerp eener Constitutie voor het Lombardisch Venetiaansch Koningrijk benoemd is, hare eerste zitting. In den loop der volgende maand zal de Keizer ook Venetië bezoeken, na alvorens Dalmatië bezocht en daarna de vestingwerken langs de geheele Oostenrijksche kust in oogenschouw genomen te hebben. Van Venetië begeeft hij zich naar Verona, houdt daar eene groote revue, en neemt de terugreis naar Weenen over Tyrol waar hij de laatstelijk aangelegde versterkingen in oogenschouw nemen zal.

— De Oesterr. General Correspondenz waarschuwt tegen het hechten van een al te groot gewigt aan het herwaarts komen van Vorst Metternich, die, zegt dat blad, buiten zijn eigen toedoen naar Weenen geroepen is. Graaf Rechberg duchtte namelijk dat de gezant te Parijs te ver zou gaan, maar deze tracht nu echter het Oostenrijksche Hof in zijne zienswijze te doen deelen.

— Uit Stuttgardt wordt aan de Constitutionele Oesterreichische Zeitung gemeld, dat de Pruissische Regering twee circulaire depêches aan de Duitsche Regeringen zou hebben afgezonden, in de eene van welke de heer von Bismarck den historischen loop van het sluiten der conventie met Rusland uiteenzet, terwijl in de andere het politiek standpunt der Pruissische Regering wordt aangewezen, die verklaart nooit in de herstelling van een zelfstandig Koningrijk Polen te zullen bewilligen.

Per Telegraaf.

LONDEN 20 Maart.

Volgens den heden bekend gemaakten wekelijkschen staat der Engelsche Bank is het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten met £ 231,025 en dat van den voorraad edel metaal met £ 219,634 vermeerderd.

PARIJS 20 Maart.

Uit Belle Isle wordt van heden gemeld dat de paketboot van Vera-Cruz, met tijdingen tot den 15 februarij, in het gezigt was.

BERLIJN 20 Maart.

In de militaire commissie der Tweede Kamer heeft de Regerings-commissaris het voorstel, om den diensttijd der recruten bij de wet op twee jaren te bepalen, verworpen; daarover zouden, volgens hem, de Kamer en de Regering het nooit eens worden.

Tweede depêche.

Bijzondere brieven uit Warschau van woensdag ll. melden, dat rondom die stad veldschansen werden opgeworpen. De Polen spraken van een aanval op Warschau gedurende de Paaschdagen. Het Lyceum is gesloten, omdat in alle scholen openlijk aanwervingen voor de opstandelingen gedaan werden. De inwoners geven hunne kleinoodien en zilverwerk ten behoeve van het nationale fonds.

ST. PETERSBURG 20 Maart.

Het Journal de Saint Pétersbourg ontkent het bestaan der door een Weener correspondent van L'Indépendance Belge bij uittreksel medegedeelde circulaire van Vorst Gortschakoff.

Tweede depêche.

De markies Pepoli, de nieuw benoemde Italiaansche gezant bij ons Hof, is alhier aangekomen.

De baron von Meyendorff, vroeger gezant van Rusland te Berlijn en Weenen, is gisteren overleden.

KRAKAU 20 Maart.

De Czas meldt, dat de hoofdmagt der Russen onder Szachowkoj nog steeds te Miechow staat. Tot eergisteren is geen gevecht voorgevallen.

Tweede depêche.

Langiewicz is op de vlugt; zijn korps is geheel verstrooid.

KASSEL 20 Maart.

De landdags-commissie heeft in de Kamer voorgesteld de opname daarin van onderscheidene nieuwe elementen, als o. a. de Prinsen, zes afgevaardigden der ridderschap, enz.

De aanleg der Bebra-Fuldaer baan op Staatskosten is goedgekeurd.

WEENEN 19 Maart.

De half-officieele Botschafter meent te weten dat de Engelsche gezant het berigt heeft ontvangen, dat Dost-Mohammed Herat zou hebben ingenomen.

WEENEN 20 Maart.

Uit Krakau wordt aan de Presse berigt, dat Langiewicz zijn hoofdkwartier gevestigd heeft te Chrodrze, op het slot van Wielopolski.

Uit authentieke bron wordt uit Warschau gemeld, dat alle leden van den gemeenteraad nu toch hun ontslag genomen hebben.

TURIJN 20 Maart.

In de Kamer der Afgevaardigden is de verkiezing van Passaglia goedgekeurd. De inschrijving voor de leening bedraagt reeds 16 millioen. — Te Napels heeft heden een tweeduizendtal personen door de Toledo-straat geloopen, onder de kreten: leve de Koning! leve Garibaldi! Zij zijn rustig uiteengegaan. Des avonds was de straat geïllumineerd en heeft een honderdtal personen kreten ten gunste van Garibaldi en Polen geuit. Zij zijn echter bij de komst van troepen uiteengegaan.

Tweede depêche.

De Opinione meldt dat gisteren voor 18 millioen rente voor de leening is ingeschreven. De berigten uit sommige steden ontbreken nog, maar de uitkomst kan niet veel verschillen. Turijn schreef in voor 8 millioen; Milaan voor 2; Genua voor 1,400.000; Florence voor 570,000; Brescia voor 280,000. Met de vroegere inschrijvingen beloopt het geheele bedrag in Italië thans 24 a 25 millioen rente.

MARSEILLE 20 Maart.

Brieven uit Konstantinopel van den 12 maart melden, dat de geruchten, die verspreid waren wegens een op handen zijnde ministeriële crisis, zich niet nader hadden bevestigd. Aan de organisatie van het leger werd met kracht gewerkt, belangrijke bewegingen der troepen hadden plaats gehad, zoodat thans vijftig duizend man in Rumelië zijn vereenigd, die hoofdzakelijk langs de grenzen van Servië zijn verspreid. De Sultan wordt op zijne reis naar Egypte door een eskader vergezeld.

ATHENE 12 Maart.

De generaal Hadji Petros, oud-adjudant van Koning Otto, is gevat en wordt in hechtenis gehouden op het fregat Minerva, met de officieren die van medepligtigheid beschuldigd zijn. Een bataillon artillerie is aan het muiten geslagen, en weigerde den nieuwen door het ministerie benoemden bevelhebber te erkennen. De aanvoerders zijn gevangen genomen en aan boord van een schip gebragt.

De Wetgevende Vergadering heeft magtiging verleend aan de dagbladschrijvers Levidis en Philémon om in Griekenland terug te keeren; zij waren even als Christides verbannen.

Engeland heeft de inkomende regten op de krenten afgeschaft.

De Courrier de Constantinople maakt gewag van een moord, gepleegd op grijsaards en kinderen door de Russische troepen in het dorp Hafif in Circassië. De bewoners van verscheidene in brand gestoken dorpen hadden de wijk naar het gebergte genomen, alwaar zij gebrek aan levensmiddelen hadden.

NEW-YORK 7 Maart (*'s avonds*).

De Zuidelijke bladen deelen mede dat de Noordelijken den 3 maart het fort Macalister hebben gebombardeerd.

De democratische partij had op het Congres den wensch te kennen gegeven dat de oorlog zou voortduren.

CANTON 14 Februarij.

Volgens berigten uit Manilla, zijn de maandelijksche tabaks-veilingen aldaar op nieuw begonnen.

LONDEN 20 Maart.

Koffij 1/ hooger. — *Metalen.* Tin. Banca 128/, Straits 124/ a 125/. Schotsch IJzer 51/6. — *Talk* in loco 44/, Oct./Dec. 46/9. — *Olien.* Raap- (bruine) £ 51/; Patent- £ 53/6 a 54/; Lijn- £ 43.

LIVERPOOL 20 Maart.

Katoen. Heden zijn 3000 b. afgedaan. De markt was flaauw. Deze week zijn verkocht 34,500 b., waarvan 18,400 b. op speculatie en 3100 b voor uitvoer. De invoer bedroeg 13,300 b. en de voorraad op heden bedraagt 378,300 b. Men noteert: fair Upland 24, New-Orleans 25 d.

BERLIJN 20 Maart.

Rogge op levering 44⅜. — *Raapolie* 15½, op levering 15⅓.

LONDEN 20 Maart.

Geconsol. 3 pc. 92¼. Rusl. 5 pc. 103; dito 1862 5 pc. 94¾; dito 4½ pc. —. Spanje 3 pc. 53¾; dito Cert. 9⅜; dito Amort. 26¾. Mexico 31⅜. Venez. 23½; dito Uitg. 12¾ Grieken 21⅜. Wissel 3/m. Amst. 11.18½.

PARIJS 20 Maart.

Frankrijk 3 pc. 69.15; dito 4½ pc. 96.25; Cred. Mob 1262. Fr. Oostenr. Spoorw. 513; Russ. dito —. Spanje 3 pc. 49¾; dito 2 pc. —. Italië 70.20.

ANTWERPEN 20 Maart.

België 4½ pc. 99⅜; dito 2½ pc. 61¼. Oostenr. Met. 5 pc 64¼; dito Nation. 69⅜; dito Cred. Actien 470 50. Spanje 3 pc. 49⅜; dito 2 pc. 45⅜. Cred. Guillou —.

BERLIJN 20 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 65⅜; dito Nation. 5 pc. 71⅜. Russ. Stiegl., 5de serie 87½; dito dito 6de ser. 96⅜; dito 1862 5 pc. 92⅜; dito Nieuwe 3 pc. 59¼. Wissel Amst. 143. Disconto —.

WEENEN 20 Maart.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 74.60; dito Nat. 5 pc. 81.10. Bank-Actien 797; Crediet-Actien 214; Loten 1860 —.—. Fr. Oostenr. Spw. 232. Wissel Londen ƒ 114.40. Disc. —.

FRANKFORT 20 Maart.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 63½; dito Nation. 5 pc. 69½; dito Loten 1860 —. Spanje 3 pc. 50; dito 2 pc. 46½. Wissel Weenen 102⅜. Disconto —.

HAMBURG 20 Maart.

Rusland N. 3 pc. 57½. Spanje 3 pc. 46¾; dito 2 pc. 43. Vereinsbank 103½. Wissel Londen 13.03¾. Dito Amst. 35.75. Disc. —.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 20 Maart.

Het bij dit N.° behoorend **Bijvoegsel** *bevat het verslag der zitting van de* **Tweede Kamer** *der* **Staten-Generaal** *van donderdag* 19 *dezer; de* **Memorie van Beantwoording** *betrekkelijk het wetsontwerp tot toekenning eener* **subsidie** *aan de* **Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij;** *het verslag nopens de wetsvoordragt tot* **onteigening van perceelen** *ten behoeve van den* **spoorweg** *van* **Goor** *naar de* **Duitsche grenzen;** *het verslag aangaande de voordragt tot verhooging van het hoofdstuk* **Marine** *der Staatsbegrooting voor* 1863 *voor* **pantsekring van schepen**, *enz.*

Met ware belangstelling woonden wij heden avond de openbare les bij, welke in tegenwoordigheid van eene talrijke menigte, door den directeur der gymnastiekschool, den heer Meinhardt, aan zijne leerlingen werd gegeven.

Vlug volvoerden zij hunne oefeningen op het rek, aan de touwen en in de ringen, en velen gaven bewijzen dat hunne spierkracht meer dan gewoon ontwikkeld was. Het voltigeren en distantie springen gaf, te rekenen naar de luide applausen, algemeen genoegen.

De oefeningen van heeren leden der turn-club wekten menigmaal de verwondering op. Getuigde het werken met de gewigten van eene verbazend ontwikkelde spierkracht, zij bewezen niet minder vlug te zijn bij het voltigeren; hunne welwillende pogingen om de openbare les op te luisteren, getuigde zoowel voor hen zelven als voor den directeur en was tevens een sterke prikkel om de lust en ijver bij de jongeren te verhoogen.

Aangenaam was het ons van den directeur te vernemen, dat hij in zijne pogingen om dit nuttig, ja noodzakelijk onderwijs meer en meer ingang te doen vinden, naar wensch slaagde.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben heden onderzocht de volgende wetsontwerpen, als: 1°, wijzigingen van hoofdstuk VIII (*Marine*) der Staatsbegrooting voor 1862; 2°, voorziening verevening Algemeene Rekenkamer; 3°, invoer Ned.-Indische grondstoffen voor de nijverheid, en 4° onteigening van gronden voor Enschedé.

Door de Staats-Courant wordt thans medegedeeld het verslag aan Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken van de commissie, bestaande uit de heeren J. P. Delprat, Storm Buysing, de Bordes en van Diesen, aan welke het onderzoek werd opgedragen van de ingezonden ontwerpen voor den bouw der spoorwegbruggen over den IJssel te Zutphen en over de Maas te Venlo, waarin wordt medegedeeld, dat de commissie met eenparigheid van stemmen tot het besluit is gekomen als haar gevoelen aan den Minister kenbaar te maken, dat de ontwerpen van bruggen met spanliggers voor de bruggen te Zutphen en Venlo van wege de Keulsche maatschappij ingezonden, boven al de overige aan het oordeel der commissie onderworpene, tot uitvoering verdienen aanbevolen te worden.

Wij zijn door het Departement van Finantien in de gelegenheid gesteld tot de mededeeling van de volgende opgave van de op 15 maart 1863 in de onderstaande entrepôts aanwezige hoeveelheden der hierna volgende goederen: Tarwe (last), Amsterdam 28; rogge (last), Amsterdam 272, Rotterdam 117, totaal 389; huiden, onbereid (waarde), Rotterdam 3515; suiker, ruwe (pond), Amsterdam 18.803.057, Rotterdam 9,464.521, Schiedam 1,124,752, Dordrecht 1.495,429, Middelburg 1.818,358, totaal 32,706,117; tabak, in rollen, bladen en ongeplette stelen (pond), Amsterdam 1,000,743, Rotterdam 2,586,046, totaal 3,586,789. (St. Ct.)

Men verneemt dat de heer S. J. Roosdorp, te Amsterdam, dezer dagen benoemd is tot lid van de Koninklijke Akademie van beeldende kunsten.

Naar men verneemt heeft de heer M. W. D. F. Schas, te Zeyst, zijne betrekking als directeur van de maatschappij Ultrajectum nedergelegd.

Kralingsche Veer 19 *maart.* — Met de zalmvangst blijft het voorspoedig gaan; 80 a 100 stuks worden dagelijks ter markt gebragt. Deze week werd er een gevangen, die de buitengewone zwaarte van 43 halve kilo had en voor ruim ƒ 50 bij afslag werd verkocht.

's Gravenhage 20 *maart.* — H. M. de Koningin heeft gisteren avond de eerste opvoering van Gounod's Opera „Reine de Saba" bijgewoond.

— Heden morgen ten half tien ure hebben zich in de Maliebaan het regement grenadiers en jagers, het regement dragonders en de batterij rijdende artillerie vereenigd, van waar zij ten 10 ure, onder kommando van den generaal-majoor Wilbrenninck, zijn gemarcheerd naar Delft, ten einde aldaar als manoeuvre eene verkenning te maken, van waar zij over Wateringen naar de residentie zijn teruggekeerd.

— De alhier in augustus a. s. te houden tentoonstelling van metalen en daaruit vervaardigde voorwerpen zal zeker, te oordeelen naar de algemeene medewerking die de commissie blijft ondervinden, hoogst belangrijk zijn, en mag men verwachten dat het gebied waarbij zij zich bepaalt ruimschoots zal gebruik maken van de schoone gelegenheid, die haar wordt aangeboden, ten einde de vorderingen te doen uitkomen, die zij in korten tijd maakte. Wij vernemen dat reeds door verscheidene geachte fabriekanten toezegging tot inzending is gedaan en ook voor vele voorwerpen van meerderen of minderen omvang plaatsruimte is aangevraagd. Tot heden zijn reeds ter bekrooning beschikbaar gesteld 4 gouden medailles, 2 verguld zilveren, 13 zilveren en 2 bronzen.

Leyden 20 *maart.* — Heden promoveerden in de regten de heeren F. W. A. van Pallandt, geboren te 's Gravenhage, en J. M. Roessingh Udink, geboren te Enschedé, na verdediging van stellingen.

Amsterdam 20 *maart.* — Heden is op de werf het Roopaard, van den scheepsbouwmeester Th. Boelen, alhier, de kiel gelegd voor een brikschip, groot 200 lasten, genaamd Christina Maria, voor rekening van de heeren Pfister, Wurfbain en Co.

Utrecht 20 *maart.* — Bij sententie van den 17 dezer heeft het Hoog Militair Geregtshof het vonnis van den krijgsraad te 's Hertogenbosch, waarbij de eerste luitenant der infanterie de Roo wegens desertie in tijd van vrede was veroordeeld, vernietigd en den beschuldigde volkomen vrijgesproken van het hem ten laste gelegd misdrijf en de daarop bepaalde straf, op grond eener reeds jaren lang bestaan hebbende krankzinnigheid.

Zwolle 19 *maart.* — Men verneemt, dat het detachement militairen, ten gevolge der ongeregeldheden in de kolonie Ommerschans op den 1 maart 1863, daar zal verblijven tot den 1 april a. s., wanneer het, bij voortdurende rust, voor de helft zal worden verminderd. Door den procureur-generaal in deze provincie is bij de Regering op nieuw aangedrongen, gelijk vroeger meermalen vóór die ongeregeldheden, om aldaar duurzaam te vestigen eene brigade der Rijksveldwacht, vooral nu gebleken is, dat de veldwacht uit de kolonisten volstrekt geen gezag inboezemt en bij ongeregeldheden tot fouiking daarvan niet kan baten.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten, enz.

Bij besluiten des Konings zijn benoemd tot burgemeester, met ingang van 1 april e. k.: van de gemeente Alphen, L. W. Varossieau; van Hillegersberg en Bergschenhoek, J. E. G. de Vries, thans burgemeester van Krimpen aan de Lek, wordende hij uit de laatst gemelde betrekking eervol ontslagen; van Krimpen aan de Lek, J. G. van Mierop, thans burgemeester van Zoetermeer, wordende hij uit de laatst gemelde betrekking eervol ontslagen, en van Zoetermeer, jhr. G. A. Clifford.

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot notaris binnen het arrondissement Breda, ter standplaats de gemeente Breda, J. F. A. van Asperen, candidaat-notaris te Prinsenhage.

Bij besluit van 15 dezer heeft Z. M. bepaald, dat ten behoeve van den aanleg van het gedeelte van den spoorweg van Utrecht naar Kuilenburg tusschen den Noorder- en den Zuider-Lekdijk ten algemeenen nutte, in het publiek belang en ten name van den Staat, ter uitvoering van de wetten van 18 augustus 1860 (Staatsblad n.° 45) en van 24 december 1862 (Staatsblad n.° 238), zullen worden onteigend de eigendommen, in de gemeenten Tull en 't Waal en Kuilenburg, aangeduid in het plan en de kaarten, welke ingevolge art. 12 der wet van 28 augustus 1851 (Staatsblad n.° 125) ter inzage van een ieder hebben gelegen.

De Minister van Finantien heeft te kennen gegeven, dat de *bloem van mosterd*, zijnde wit mosterdzaad, alleen fijn gemalen en gebuild, bij de toepassing van het tarief van regten moet belast worden als *specerijen*, met een invoerregt van 5 pct. der waarde, en dat bij de toepassing van het tarief alle *reuzel*, hetzij versch, hetzij gezouten, en onverschillig op welke wijze aangebragt, zonder betaling van regten ten invoer moet worden toegelaten; en dat in het algemeen van *vet* van alle soorten geenerlei invoerregt is verschuldigd, behalve wanneer het met vleesch of daaraan verbonden wordt ingevoerd, in welk geval daarvan hetzelfde invoerregt als van het vleesch behoort te worden geheven.

De Minister van Marine heeft bekend gemaakt dat in de maand mei aanstaande bij de directie der marine te Amsterdam een vergelijkend examen zal plaats hebben van jongelingen, die als machinistleerling der tweede klasse wenschen te worden aangenomen. Het getal der als zoodanig te plaatsen jongelingen zal zich tot zes bepalen.

Aanbestedingen.

Den 17 dezer had te Wildervank de aanbesteding plaats van het opruimen van het participanten-Vallaat, het daarstellen van een nieuw Vallaat, wijd 7 ellen in den dag, en eene nieuwe klapbrug over het benedenste sluisboofd. Het werk is aan den laagsten inschrijver, E. H. de Herder, te Hemrik, gegund voor ƒ 35,800. De begrooting was ƒ 32,600.

Regtszaken.

Heden heeft het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland uitspraak gedaan in de zaak van R. M., werkster te Rotterdam, beschuldigd van diefstal bij nacht in een bewoond huis door meer dan een persoon, en haar van de haar te laste gelegde beschuldiging vrijgesproken en hare dadelijke in vrijheid stelling gelast.

Kerk- en Schoolnieuws.

Ter voorziening in de vacature, ontstaan door het vertrek van ds. P. Wagemaker naar Vlaardingen, heeft de kerkeraad der Christelijk Afgescheiden Gereformeerde gemeente te Haarlem het volgend zestal van predikanten geformeerd: dd. J. Holster, te Dinteloord; J. Jans, te Leeuwarden; J. Nentjes, te Urk; H. op 't Holt, aan den Helder; P. Sluiter, te Boskoop, en A. G. de Waal, te Oud-Loosdrecht; waaruit door de gemeente gekozen is ds. J. Holster, pred. te Dinteloord.

— Tot hoofdonderwijzer aan de openbare school te Benthuizen is benoemd de heer J. H. Honbolt, hulponderwijzer aan de openbare school voor lager onderwijs voor minvermogenden te Leyden.

Ongelukken, Misdrijven enz.

Heden namiddag omstreeks 3 ure is de sjouwer J. Bugerding, doordien hem een vat tegen het lijf viel, dat men bezig was te laden in het schip Julia, liggende in de Vlugthaven alhier, van het dek in het ruim gestort, — de man is zwaar gekneusd naar het Ziekenhuis aan den Coolsingel overgebragt.

— Te Nederhemert had donderdag morgen het navolgend ongeluk plaats. De wethouder W..., een met mest geladen wagen mennende, viel, doordien een der strengen brak, onder de raderen en werd zwaar gekneusd en met eenige gebroken ribben door den baron van Nagell met rijtuig naar huis vervoerd; hij verkeert in zorgwekkenden toestand.

VARIA.

Een der lotelingen op een der dorpen in de nabijheid van Hoorn is zoo zwaarlijvig, dat het hem onmogelijk was aldaar voor den raad te verschijnen, dewijl hij zich wegens zijne dikheid niet te voet derwaarts kon begeven. De officier van gezondheid zal derhalve naar hem worden afgevaardigd om hem te keuren. Hij weegt, zegt men, 260 pond.

Te Blijham woont een grijsaard, W. Timmer genaamd, die in 1753 in de Hervormde kerk te Vlagtwedde is gedoopt.

Kunstnieuws.

Met zeer veel belangstelling hebben wij voorloopig kennis genomen van een plan, dat onzes inziens in allen opzigte de sympathie en ondersteuning onzer stadgenooten verdient en naar wij hopen ook zal mogen ondervinden. De heer *Deetz*, de echtgenoot onzer zeer verdienstelijke opera-zangeres, heeft namelijk het voornemen opgevat, eene poging aan te wenden tot oprigting van een Duitsch tooneelgezelschap hier ter stede, ten doel hebbende de opvoering in de Hoogduitsche taal van treur-, tooneel-, blijspelen en *Possen;* volgens het prospectus, dat binnen eenige dagen in het licht zal verschijnen, zou het repertoire, in gewenschte afwisseling, oudere en nieuwere werken van de beste tooneeldichters bevatten, als daar

zijn: *Faust* en *Egmont* van Goethe, *Don Carlos*, *Maria Stuart* en *die Räuber* van Schiller, *Nathan der Weise* en *Emilia Galotti* van Lessing, *Hamlet*, *Coriolanus*, *Viel Lärm um nichts* enz. van Shakespeare, *die Karlsschüler* van Laube, *Uriel* van Gützkow en meer anderen. 48 abonnements-voorstellingen zouden plaats hebben van 1 September 1863 tot 1 Mei 1864; de abonnementsprijzen zijn gesteld als volgt:

een logeplaats voor	48	voorstellingen........	*f* 62.
————————	„ 24	dito	„ 36.
een parterreplaats	„ 48	dito	„ 40.
————————	„ 24	dito	„ 24.

Ook de billijkheid dezer prijzen is dus zeer geschikt om de op zich zelf reeds zeer aanlokkelijke zaak bij het kunstminnend publiek te meer ingang te doen vinden, en wij gelooven de stellige verzekering te mogen geven, dat de heer *Deetz*, die in Duitschland als hoogstverdienstelijk tooneelspeler en als man van kennis en smaak bekend staat, aan het in hem te stellen vertrouwen zal weten te beantwoorden, en dat het hem, die zelf deel van het uitvoerend personeel zal uitmaken, gelukken zal bekwame artisten aan zich te verbinden, terwijl het bovendien ook zijn voornemen is beroemde gasten, zoo als *Emil Devrient*, *Theodor Döring*, *Bogumil Davison*, *Marie Seebach* en anderen hier te doen optreden.

Bedenkt men dus, dat door het tot stand komen dezer onderneming men zich de gelegenheid zal zien aangeboden om hier vele nog onbekende celebriteiten te zien optreden en om de zeer zeker veel te weinig gekende klassieke en moderne meesterstukken te kunnen genieten en waarderen, dan zal naar wij hopen overbodig zijn, nog iets ter aanbeveling dezer nieuwe onderneming bij het aangevoerde te voegen, en zij die dus hiermede aan de bekende kunstliefde van het Rotterdamsch publiek overgelaten.

Ll. woensdag avond trad de heer Hammecher in den schouwburg te Delft op, ter viering van zijne 50jarige tooneeldienst, in de benefice-voorstelling van den Straatjongen van Parijs. Tot twee malen toe werd hij onder luiden bijval teruggeroepen, en gaf daardoor het bewijs dat hij zich van de niet gemakkelijke hoofdrol met roem kweet. Na het eindigen van het stuk werd hem door den directeur, den heer de Vries, een fraaije gouden horologieketting geschonken, ter herinnering aan dezen voor hem zoo merkwaardigen avond.

Gisteren hield dr. P. Scheltema, archivaris der stad Amsterdam, in het leesmuseum eene voorlezing over den landschapschilder Meinert Hobbema, wiens beste kunstwerken in de vorige eeuw naauwelijks met honderd gulden betaald werden, doch thans somtijds boven de halve ton gouds het stuk opbrengen. De geleerde verhandelaar deelde eenige door hem opgespoorde bijzonderheden omtrent het leven van dien uitstekenden schilder mede, dat tot nog toe geheel in het duister schuilde, en bewees dat Hobbema, te Amsterdam geboren, in 1668 aldaar getrouwd en in 't begin der 18de eeuw gestorven is. Hij heeft den beroemden Ruysdael, wien hij in eenvoud en waarheid overtrof, tot meester gehad. Even als Rembrandt is hij in zeer behoeftige omstandigheden gestorven.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 20 Maart.

OVERLEDEN: J. B. Bonke, man van A. M. C. Lippmann, 79 j. — M. W. Groenhoff, d., 4 j. — G. Lans, d., 2 j. — J. J. Friesen, z., 2 j. — G. J. van der Heyde, d., 2 j. — A. J. van der Poppe, d., 2 j. — T. M. Antonietti, d., 11 m. — N. J. van Meurs, d., 5 m. — M. F. Alstadt, d., 4 j. — H. van Unen, z., 2 j. — D. W. Deutschmann, z., 4 m. — J. M. Freling, d., 1 j. — J. M. Boekhout, d., 2 j. — M. F. Tulp, d., 2 j. — A. Coenraad, z., 2 j.

BEVALLEN: D. van Oosten, geb. van Aalst, levenl. d. — J. J. Janssen, geb. Wols, levenl. d. — M. Heystek, geb. de Lange, z. — T. M. Limburg, geb. van Beugen, d. — M. M. Vaillant, geb. van Berestevn, z. — J. Boer, geb. van Wanum, z. — C. P. Bekker, geb. Lansmans, d. — J. M. C. van Aalst, geb. Kamerbeek, z. — E. Loef, geb. Meuwsen, d. — C. Kesselring, geb. van Cina, d. — H. de la Motte van Ophemert, geb. van Gelder, z. — C. M. Schoemaker, geb. Steyns, d.

OFFICIELE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 20 Maart.

		per		
Londen......	disc. 4 %	£ 1............	op3/m.	*f* 11.67
			„ 2/m.	„ 11.71
			„ kort	„ 11.78
Parijs.........	„ 4½ %	fr. 100..........	„ 3/m	„ 46.10
			„ 2/m	„ 46.30
			„ kort	„ 46.65
Antwerpen.	„ 3 %	fr. 100..........	„ 3/m	„ 46.20
			„ kort	„ 46.55
amburg...	„ 3 %	M. B. 40........	„ 3/m.	„ 34.85
			„ 2/m.	„ 34.92
			„ kort.	„ 35.10
Bremen......	„ 4 %	Ls. d'or Th. 100.	„ 3/m.	„ 187.10
Berlijn	„ 4 %	Th. 100.........	„ 3/m.	„ 171.25
			„ kort.	„ 173
St. Petersb..	„ 5½ %	Rs. 100..........	„ 3/m.	„ 171
Frankf. a/M.	„ 3 %	s. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98.15
			„ kort.	„ 98.85
Augsburg ...	„ 3 %	s. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98
Weenen	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 97.50
Triest.........	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 97.25
Venetië	„ 5 %	o. w. zilver fl. 100	„ 3/m.	„ 112
Livorno......	„ 5 %	Ls. 100.........	- 2/m.	„ 45.90
Genua........	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 45.90
Napels	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 45.87
Lissabon.....	„ 5 %	Crs. 40	„ 3/m.	„ 41

Discompto van Wisselbrieven 3½ %, van Promessen 4 %.

AMSTERDAM 20 Maart.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen ...	11.71½	g	11.78½	g	Madrid....	238	g	—	g
Parijs	55½	g	55 15/16	g	Cadix......	237	g	—	g
Bordeaux.	55¼		—	g	Sevilië....	235	g	—	g
idem ½/m.	55⅝	g	—	g	Bilbao.....	235	g	—	g
Hamburg.	34 15/16	g	35 3/16	g	Lissabon..	41	g	—	g
Genua	45¾	g	—	g	Porto	40½	g	—	g
Livorno...	45¾	g	—	g	Petersb. ..	172	g	—	g
Napels.....	45¾	g	—	g					
6 Weken.			Zigt.		6 Weken.			Zigt.	
Weenen ..	99½	g	—	g	Frankfort.	98½	g	—	g
Augsburg	98¾	g	—	g	Rotterd...	⅛			

Beursberigten.

ROTTERDAM 20 Maart.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 5/16	63⅜	63 5/16
„	dito dito 4	„	99⅝		
„	Handel-Maats. 4½	„	142¼	resc.	
Portugal..	Oblig. 1856/62. 3	„	45⅝		
Rusland ..	Obl. te Lond.. 3	„	57½		
„	Obl. St. 1855. 5	„	89 15/16		
„	dito Amst. ... 4½	„	89 15/16	90	89 15/16
„	d.° Spw.-Ad..	„	198	198¼	198
Oostenr...	Obl. in Metall. 5	„	60 11/16	60¾	
„	d.° Nationale. 5	„	66	66⅛	66 1/16
„	Ad. fl. 250, 1854	*f*	244		
Venez....	Oblig. 1	„	11 15/16		
Mexico...	Obl.......... 3	„	30⅜		
Griekenl..	Obl.......... 5	„	19 9/16	19¾	19 9/16
„	Coupons.......	*f*	2 11/16		
Turkije...	Binnenl..... 6	„	41 7/16	41⅜	41¼
Amerika,	Vereen. Staten 6	„	64½	64⅜	64¼
„	dito 5	„	61⅛	61⅜	61⅛
Beijeren..	Spw.-Aand...	*f*	90½	91	

Binnenlandsche fondsen, met uitzondering van Handel-Maatschappij, in gedrukte stemming. Portugesche vast in prijs. Russische iets minder. Oostenrijksche met tamelijk veel omzet een weinig beter in koers. Turksche en Vereenigde Staten iets flaauwer.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Rusland, Oblig. te Lond., 3 pc., 57½; dito Spoorw.-Aand., *f* 198½, ¾. Oostenrijk, Metall. Oude, 5 pc., 60 13/16, 15/16, 15/16. Amerika, Vereen. Staten, 6 pc., 64⅜, ¼, ⅜. Venez., Oblig., 2 pc., 23; dito 1 pc., 11 15/16. Mexico, Oblig., 3 pc., 30½. Turkije, Binnenl., 6 pc., 41½, ⅜, ⅜.

AMSTERDAM 20 Maart.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., ..	Werk. Schuld 2½ pCt.		63¼	63 5/16	
„	dito dito 3	„	76 1/16	76 3/16	
„	dito dito 4	„	99½		
„	O.-I. Leening 4	„			
„	Amort. Synd. 3½	„	93½		
„	Hand. Maats.	„	142	142¼	142¼
„	Holl. Spw....	„			
„	Rijn Spw..... 4½	„	107⅜		
België, ..	Cert. *Rothsch.* 2½	„	57		
Spanje...	Buitenlands.. 2	„	46 3/16		
„	dito 3	„	53⅛		
„	Binnenlands. 3	„	49⅞	49 15/16	
„	Amort. Schuld				
„	Bew. v. Coup.		9⅝		
Portugal,	Obligatien... 3 pCt.		46 9/16	46 11/16	46 11/16
„	dito 1856/60. 3	„	45 11/16		
„	dito 1862.... 3	„	45⅝	45 11/16	
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	„	101½	100⅝	100⅝
„	dito 1828/29.. 5	„			
„	Cert. 1831/33 5	„	84¼	84 5/16	
„	d.° 1840..... 4	„			
„	2/3/4e Leen.. 4	„	76		
„	Cert. 5e Serie. 5	„	83		
„	d.° 1855, 6e S. 5	„	89¾	90	89⅞
„	d.° te Lond. 3	„	57⅝		
„	N. Leen. 1862 5	„	90 9/16	90⅝	
„	Inschr. v. Ass. 6	„			
„	Cert. v. dito.. 6	„	54½		
„	Spw.-Actien. 5	„	198½	199	198¾
Polen, ...	Aand. 1835..	„	160½		
„	Oblig....... 4	„	77		
Pruissen,	Oblig. 1859.. 5	„	102⅞		
„	Aand. 1854.. 3½	„	228¼		
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	„			
„	d.° dito 4	„	50	50½	
„	d.° Met. Oude 5	„	60⅞	61	61
„	d.° Metalliek. 2½	„	31½	31 9/16	
„	d.° N. te Ams. 5	„	81¾	81⅞	81⅞
„	d.° Nat. Met.. 5	„	66 3/16	66 5/16	66 5/16
„	W. Ad. fl 250 4	„	245½	246	
Brazilië,	1824 £ 100.. 5	„			
Equador,	Oblig. 1855.. 1	„			
Venez., ..	Obligatien... 2	„	22⅞	22 15/16	
„	Uitgestelde.. 1	„	11 15/16		
Grenada,	Obligatien... 2	„	31¼		
„	Uitgestelde.. 1½	„	8½	8¾	8½
Mexico, ..	Obligatien... 3	„	30⅜		
Illinois 7		„	76⅞		

Nederl. Hypoth. Bank, 99; Handelm. a cont., 4½ pc., 141½. Rijn Aand. (Shares) 254½. Rusland, Cert. te Londen, 4½ pc., 88½; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 90. Oostenrijk, Ween. Bank-Actien, 3 pc., *f* 819, *f* 821, *f* 821; dito Aand. 1839, 390; dito 1860, 5 pc., 487, 488½, 487½; Fr. Oostenr. Spw.-Oblig. bij Hope, *f* 129½, 130; Oostenr. Loten *f* 138½. Beijeren, Spw.-Actien, 92. Denem., Oblig. te Londen, 4 pc., 90. Italië, Spw.-Obl., 106½. Grenada, Uitgest. Gest., 7 3/16; dito Hect., 76, 77 c. Vereen. Staten, 5 pc., 61½, 62, 61½; dito 6 pc., 64½, ½. Griekenl., Obl., 5 pc., 19½, ½, 1 5/16; dito Coup. *f* 2 23/32, *f* 2 23/32. Turkije, Binnenl., 6 pc., 41½, ½, ½.

Beleening 3½, Prolongatie 3½, Disconto 3½ pc.

Binnenlandsche fondsen bleven bijna als gisteren met weinig handel. Van buitenlandsche waren Oostenrijksche, op de betere noteringen der vreemde beursen, die, naar men wilde gegrond zouden zijn op berigten nopens de nederlaag van Langiewicz, ongeveer ½ pc. hooger. Bevreemdend was het dat dit berigt op Pruissen zonder invloed bleef, integendeel onderscheidene daarvan waren reeds flaauwer. Van de andere valt niets belangrijks mede te deelen. Van speculatie-fondsen verdienen zeer weinig vermelding, alleen waren Grieken en Turken hooger te plaatsen, terwijl in 5 en 6 pc. Amerika de stemming iets beter was.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenrijk, Metall., 5 pc., 61; dito Nation., 5 pc., 66¼ a 5/16.

Het Algemeen Beurs-Comité voor publieke fondsen te Amsterdam, door vele belanghebbenden verzocht omtrent de al of niet leverbaarheid van eenige Amerik. effecten een besluit te nemen, heeft, na rijpe overweging dezer vraag in deszelfs vergadering van 17 dezer, in verband met art. 25 van het reglement voor den handel in publieke fondsen, zich niet bevoegd geacht andere 5 en 6 pc. Oblig. Vereen. Staten en 7 pc. Oblig. Illinois Centr.-Spoorw.-Maatsch. leverbaar te verklaren, dan die aan toonder (*to bearer*) en waarop geen verband voorkomt.

PARIJS 19 Maart.

Frankrijk 3 pc. a cont. 68.95; dito op ultimo 69.05, 68.95; dito 4½ pc. a cont. 96.25; dito op ultimo —; Fr. Bank-Actien 3375; Crediet Mobilier 1247.50, 1245; Noorder Spoorw. 1032.50, 1035; Fr. Oost. Spoorw. 511.25, 512.50. Russ. Spoorw. 422.50. Italië 5 pc. 70.25. Spanje 2 pc. 46; dito Binnenl. 3 pc. —; dito Buitenl. 3 pc. —; dito Nieuwe 52; dito Passive —.

De prijzen bleven met weinig handel onveranderd.

Handelsberigten

ROTTERDAM 20 Maart.

Van *Petroleum* zijn op levering, per Tasso, heden 600 vaten tot geheimen prijs afgedaan.

Tabak. Heden werden verkocht 20 cer. Havana en 42 pakken Argos.

Tin. Heden werden afgedaan 1000 bl. Banca tot *f* 76, 500 bl. dito tot *f* 76½ en 1000 bl. dito tot *f* 75¾.

SCHIEDAM 20 Maart.

Granen. Verkocht: Gerst, 131 ℔ N. Coursche *f* 194 cont., *f* 196 6/w.; 126 ℔ J. dito *f* 188 3/m.

Moutwijn, per Ned. vat zonder fust *f* 13.—.
Jenever, „ „ „ „ „ „ 18.50.
Amst. Proef „ „ „ „ „ „ 19.75.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel..................... „ 1.70.

AMSTERDAM 20 Maart.

Suiker. Van Ruwe zijn afgedaan 1488 kr. Java circa n.° 14, zeilende per Susanna Elisabeth, tot *f* 1 onder Maart.

Van *Huiden* zijn bij inschrijving afgedaan 2400 Randerper Alblasserwaard.

Granen enz. Tarwe in een doen: 131 ℔ witb. Pools. *f* 339; 130 ℔ dito *f* 335; 124, 128 ℔ Donau *f* 220, *f* 232. Rogge stil: ger. Taganrog *f* 182 per 2100 kil.; 119 ℔ Archang. *f* 220; op lev. iets lager; Mei *f* 191; Junij/Julij *f* 191; Oct. *f* 195. Gerst in een doen: 96 ℔ Oldamm. Winter *f* 137. Boekweit slap: 123 ℔ Nieuwe Holst. *f* 210.

Zaden enz. Lijnzaad een doen: 103/104 ℔ Riga *f* 310; 106, 107 ℔ Petersb. *f* 330. Raapolie op 6/w. *f* 55; vlieg. *f* 53½; 1 Mei *f* 53; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 45½. Lijnolie op 6/w. *f* 44½; vlieg. *f* 43½; 1 April *f* 43¼; 1 Mei *f* 43½; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 43. Hennepolie op 6/w. *f* 47½; vlieg. *f* 46. Raapkoeken per 1040 st. *f* 80, *f* 84. Lijnkoeken per 104 st. *f* 10, *f* 14.

Vetwaren. Traan. Lever-, bruine *f* 53 a *f* 54; blanke *f* 57 a *f* 58. Rondvisch per 50 N. ℔ *f* 13½. Ansjovisch 1862r *f* 10, 1861r *f* 8, 1860r *f* 7½, 1859r en 1858r *f* 4½.

Weerkundige Waarnemingen op 20 Maart 1863. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool......	+ 3. 1	W.	—	+ 10. 5	schoon.	slecht water.
Groningen......	— 1. 6	Z.t.W.	0	+ 2. 9	—	—
Helder..........	— 2. 4	Z.W.	5	+ 5. 5	—	—
Yarmouth	—	Z.W.	—	—	bewolkt.	—
Vlissingen	— 2. 1	Z.t.W.	9	+ 3. 8	—	—
Maastricht......	760. 3	Z.W.	2	+ 2. 0	—	—
Portsmouth......	— 1. 7	Z.W.	—	+ 7. 8	regenachtig.	gewoon.
Plymouth	— 1. 5	N.W.t.W.	friss. bries.	+ 11. 7	bewolkt.	ruw.
Havre	+ 0. 8	Z.W.	5	+ 8. 9	regenachtig.	stil.
Parijs..........	+ 0. 1	Z.W.	5	+ 2. 7	betrokken.	—
Brest	+ 0. 5	N.N.W.	5	+ 10. 0	„	hol.

Alsoo grootste verschil in Nederland M 2. 4 H; generaal idem Ha 5. 5 H.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aangek.*
20 maart *Crystal Palace*, Johnson, Soerabaija
Vertrokken.
20 *Edouard Marie*, v. d. Kolff, Helvoet
Jeannette & Cornelia, Verhoeven, d.°
(Z. W. t. W.)

Hellevoet *Aangek.*
20 mrt. *Terminus*, Edmonds, Liverpool
(is tegen het westhoofd gevaren, waardoor aan het hoofd en schip beide schade is veroorzaakt)
Gills, Mann, Londen
St. Hilda, Smith, Newc.
Victoria, Douglas, d.°
True Briton, Lovell, d.°
Leda, Zeplien, Archangel
Edouard Marie, v. d. Kolff, Brouwersh.
Jeannette & Cornelia, Verhoeven, d.°
Vertrokken.
de Maas, van Duffelen, Lissabon
Janna Lukkina, Bontekoe, Newcastle
Comitas, Garrels, avontuur
(Z. Z. W.)

Brielle (Z.W.) *Aangek.*
20 mrt. *Fijenoord* (st.), Londen
Rainbow (st.), d.°
Robert, Meijer, Holstein (als bijl. n. Antwerpen)
Vertrokken.
Holyrood (st.), Leith
Anna, Huberth, Quimper
Thomas Kennion, Magness, Newcastle
Maria Theresia, Ditloff, d°
Margaretha, Lindeboom, Charlestown
Hermann, Nieboer, d.°
George, Page, Sunderl.
Diana, Schmidt, Pernau
Remelia Johanna, Schotema, Dantzig
Nijverheid, Kemper, avontuur
Jacomina, Kuiper, d.°
Bernhardina, Olthaus, d°

Maassluis (W.) *Vertr.*
20 maart *Sara*, Wumkes, Shields

Texel (NNW.) *Aangek.*
19 maart *Willem & Carel*, Steenveld, Suriname
Collegie Voorzorg, Hubert, Runcorn
Sampson, Thomson, Cardiff
Eyr, Holst, Drammen
20 *Peking*, Croese, Batavia (vertr. 27 nov.)
Three Bells, Simpson, Banjoewangie
Baltimore, Brakke, dito (vertr. 25 nov.)
Rembrandt (st.), Bord.
Great Britain, Souter, Sunderland
Catherine, Dyer, d.°
Grevende Karen Wedel, Roed, Drammen
Vertrokken.
20 *Cycloop* (st.), Koningsb.

Vlie *Aangekomen*
18 maart *Drie Gebroeders*, Jansen, Christiansand
Vertrokken.
19 *Cito*, Koenes, (v. Newc.) Triëst (na volbragte reparatie)

Vlissingen *Aangek.*
19 mrt. *William Wright*, Jones, Callao
Flandre, Weijerts, Laguna
Nummer Vier, Brandt, New-York
Vigo, Leeman, d.°
Montebello, Aky, Alexandrië
Killach, Bird, Salonica
20 *Walcheren*, v. d. Heyde, Batavia n. Middelburg (vertr. 14 nov.)
Zeilklaar.
19 *Catharina*, Zeegers, (v. Newc.) Alicante (na volbragte reparatie)

—o—

Suriname *In lading*
19 febr. *Willem Jacobus*, Visman, Amsterdam
Albatros, Koch, d.°
Kroonenburg, v.d.Hoef, d°
Agatha, Wielema, d.°
Louisa Christina, ten Harmsen, d.°
Emilie, Heikema, d.°
Jenny, de Lang, d.°
L.-A. Tjerk Hiddes, Parma, d.°

Triëst *Aangekomen*
14 mrt. *Rhône* (s), Venetië
18 *Amalia*, Bakker, Amst.

Napels *Aangekomen*
13 mrt. *Annechina*, v. d. Wijk, Newcastle

Livorno *Aangekomen*
15 mrt. *Helena Florentina*, Rozenbeek, Genua

Genua *Aangekomen*
14 mrt. *Cathar. Geerdina*, de Groot, Ardrossan
15 *Concordia*, Dijk, Newc.
Johanna Maria, Fenenga, Cardiff
16 *Bérénice* (st.), Marseille

Cadix *Aangekomen*
14 maart *Goede Bedoeling*, Kolk, Tayport

Nantes *Vertrokken*
16 maart *Jeune Noémie*, Leguilloux, Rotterdam
Jeune Gustave, Brodu, d°
18 *Jonge Boll*, Meijer, d.°

Meden *Vertrokken*
14 mrt. *Estève*, Camaret, Amsterdam
15 *Deux Soeurs*, Richard, d°

Belfast *Vertrokken*
17 mrt. *Adm. Gr. v. Heiden*, Drent, Nykjöbing

Liverpool *Aangek.*
17 mrt. *Albatross* (s), Rott.
Uitgeklaard.
18 *Herstelling*, Bossinga, Nerva
Vertrokken.
18 *Engelina*, Konter, Dantzig

Neath *Aangekomen*
17 mrt. *Gesina Hendrika*, Brouwer, Port Talbot

Whitehaven *Aangek.*
17 maart *Jantje Berg*, v. Driesten, Belfast

Jersey *Aangekomen*
16 mrt. *Zeeploeg*, Ludeling, Hamburg

Bij **Wight** *Aangek.*
17 mrt. *Robert Small*, Dorke, Soerabaija n. Amst.

Bij **Folkestone** *Aang.*
17 mrt. *Susanna & Elizab.*, Ouwehand, Batavia n. Middelburg

Bij **Douvres** *Aangek.*
18 mrt. *Amicitia*, Wijgers, Suriname n. Amst.

Newhaven *Binneng.*
17 mrt. *Tradesman*, Press, Liverpool n. Rott.

Londen *Uitgeklaard*
18 mrt. *Christina Martha*, Tunteler, Amsterd.
Catharina Ricardi, Meijer, Hamburg
16 *Vier Gezusters*, Mugge, Stettin

Gravesend *Aangek.*
19 mrt. *Henriette*, Wever, Randers

Hartlepool *Vertr.*
18 mrt. *Royalist*, Rymer, Rotterdam

Shields *Vertrokken*
18 mrt. *Nelson*, Rotterdam
Elizabeth, d.°
Zeelust, Star, Leer
Zeilklaar.
18 *Triton*, Sandberg, Oporto

Leith *Vertrokken*
18 mrt. *Jantje Goossens*, Leisler, Charlestown
Verwachting, Ruiten, Newcastle

Gent *Vertrokken*
18 mrt. *Hillechina Scholtens*, Scholtens, Hamburg

Hamburg *Aangek.*
17 maart *Marchiena*, Nepperus, Triest
Irene, de Vrede, Vourla
Vertrokken.
17 *Zeester*, Zoetelief, Amst.

Bremerhaven *Aang.*
16 mrt. *Twee Gezusters*, Geltes, Groningen
Wierdina Fokkelina, Alberts, Steenwijk
Leentje Dost, Rasker, Harlingen
17 *Dieverdina*, de Jonge, Antwerpen
18 *Sophia*, Prins, Groning.
Hillechina Reina, Muntendam, Triest

Stettin *Aangekomen*
16 mrt. *Medea* (st.), Amst.

Holbeck *Uitgekl.*
13/16 mrt. *Cecilie*, Petersen, Holland

Elseneur *Aangek.*
16 mrt. *Meika Jacoba*, Nannings, Maroïm n. Stockholm
Gepasseerd.
15 *Dankbaarheid*, Potjer, Rugenw. n. Schiedam
17 *Jan Hendrik*, Slager, Dantzig n. Harling.

Rendsburg *Aangek.*
14m. *Tweeling*, Schoemaker, Memel n. Leith
15 *Jantina Alida*, Texer, Harlingen n. Lubeck
Follina, Cassens, dito n. Wismar
Alberdina, Lever, Dokkum n. Sonderb.

Tonningen *Aangek.*
15 mrt. *Nooit Gedacht*, Springelkamp, Harling. n. Wismar
17 *Bijka*, Gort, d.° n. Strals.

—o—

Katwijk aan Zee
18 maart. Heden morgen strandde in dezen omtrek het kofschip *Heinrich*, kpt. Meijer, van Varel (Oldenburg) naar Engeland; de equipage is door de Katwijksche zeelieden met de reddingsboot aan wal gebragt.

Amsterdam 19 mrt. Aangaande het schip *Goede Verwachting*, kapit. Kooy, van Christiansand naar Stavoren, bij Ameland gestrand (bev. gemeld), wordt van daar geschreven, dat de inventaris en een gedeelte der lading geborgen waren.

Reval 10 maart. De storm uit het oosten toegenomen zijnde, bestaat er slechts weinig hoop om iets te bergen uit het schip *Johannes*, kapt. Baas, van hier naar de Maas, den 9 maart op Rogoe gestrand.

Sunderland 18 mrt. De Ned. schoener *Jantina Gesina*, kapit. Fijn, van Brake in ballast, gisteren namiddag hier in de haven gesleept wordende, is door het breken der lijn op de South Rocks geraakt en heden hooger op strand gedreven. Het schip zal weg zijn, doch de inventaris zal geborgen worden. Het volk is gered.

Shields 18 maart. De brik *Esther*, alhier in de haven liggende, is gisteren namiddag aangevaren door het Nederl. kofschip *Henriëtte*, en heeft daardoor zeer belangrijke schade bekomen.

Konstantinopel 14 maart. Het Pruiss. schip *Auguste Hillmann* (en niet *Auguste*, kapit. Hillmann, zoo als vroeger gemeld), kapit. W. Fretwurst, van Odessa naar Falmouth, is buiten de Bosphorus verongelukt; assistentie is derwaarts afgezonden.

Suez 16 maart. Het Eng. schip *Colonsay*, van Shanghae naar Melbourne, is in Gaspar-Straat verongelukt.

Hong Kong 15 febr. De schepen *Ardville*, kap. Williamson, van hier naar San Francisco, en *Elisabeth*, k. Janus, zijn op de Prata Shoal verongelukt.

—o—

Gepraaid:
Door kapit. Brakke, in Texel binnen:
29 dec., op 29° 38′ ZB. en 48° 46′ OL., *Maria Diederika*, van Marion, v. Banjoewangie n. Rott.

—o—

19 maart. De wind te **Deal** N.W.—N.N.W.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
19 mrt. *Tonia*, Breuning, Batavia
Petrus Herreus, Zwisting, Grimsby

Hellevoet *Zeilklaar*
Maasstroom, Alsing, avontuur

Amsterdam *Vertr.*
19 mrt. *Frans en Elise*, Niedfeld, Batavia
Tobina, Wortelboer, Bordeaux

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 21 mrt.: late getijde 4 ure 34 min.; 2de get. 4 ure 58 min.

Arnhem. Waterhoogte 20 maart 1.71 el. (gew. 27 d.)

Keulen. Rijnhoogte 19 maart 8 v. 4 d. Rijnl. (gewassen 10 d.)

Aangekomen 19 mrt.: J. Gijsberts van Rotterd. met 2819 c.

Dusseldorp. Aangekomen 19 maart: G. van Loghem v. Rotterdam met 2079 c.

—o—

Shields 18 maart. Het Nederl. schip *Zeelandia*, kapit. W. Blaakhert, van Middelburg naar Java bestemd, dat ll. zaturdag avond op het Herd Sand aan den grond raakte (zie ons N.° van 19 dezer), heeft zware schade bekomen, zoodat het noodig zal zijn dien bodem in het dok te halen en een gedeelte van het koper af te nemen. In verband met dit ongeval diende de heer sollicitеur Kewney gisteren, namens den kapitein, een vertoog aan de Regtbank alhier in, waaruit het volgende blijkt: De *Zeelandia* werd den 13 dezer door eene stoomboot van Middlesborough de Tyne opgesleept, toen dit schip op het Herd Sand stootte, doordien de bemanning der stoomboot het regte kanaal niet gekozen had. De sleepboot *Brothers*, te Shields te huis behoorende, kwam te hulp, en het schip zou waarschijnlijk met weinig of geene schade afgebragt zijn, hadden niet eenige loodsen van de Tyne zich met het geval ingelaten. Toen het schip aan den grond geraakt was, kwamen de loodsen met de reddingsboot, benevens de pakkage-boot *William Wake* op de *Zeelandia* af, voeren de stoomboot voorbij en begaven zich aan boord. Kapitein Blaakhert beweert door de loodsen overtuigd te zijn, dat zijn schip in gevaar verkeerde, waarop hij eene overeenkomst met hen sloot voor £ 200, zoo zij het vaartuig in vlot water bragten. De heer Kewney verklaart dat de loodsen de sleepboot *Brothers* verhinderden hare lijn aan boord te brengen en zelfs die lijn terugwierpen; voorts zouden die loodsen ten laatste met eene andere stoomboot accoord gemaakt hebben om het schip voor £ 15 af te brengen, hetwelk binnen 10 minuten gedaan werd. De heer Kewney heeft voor de Regtbank trachten te bewijzen, dat, zonder den onwil der loodsen, de *Zeelandia* met weinig moeite door de *Brothers* zou afgebragt zijn, en dat door hun gedrag voor verscheidene honderden ponden schade aan den bodem van het schip is toegebragt. Onmiddellijk is bevel tot dagvaarding gegeven.

Cargalijsten.

Amsterdam.

BANJOEWANGIE, Fagel, Knaap. — 2980 b. Koffij, 2034 kan. Suiker, 504 k. Thee, 682 sch. Tin en 1215 bos. Bindrotting, N. H. M.

SURINAME, Willem en Carel, Steenveld. — 50 v. Suiker, Wed. van Hasselt en Co.; 55 v. dito, U. Wilkens en Co.; 40 v. dito, H. J. Veldwijk; 50 v. dito, van Halmael en Co.; 40 v. dito, J. J. Poncelet en Zn.; 5 v. dito, Fraissinet en van Baak; 54 v. dito, Rothuys en Co.; 10 v. dito, A. A. Roepel; 26 v. dito, Eyken, Sluyters en Co.; 20 b. Katoen, Charbon en Zn.; 122 v. Suiker, 14 v. Rum en 1 partij Hout, Order.

ARCHANGEL, Rex, Einertsen. — 1400 ton Lijnzaad, G. Fikenscher.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van heden: *Katoen.* Middling Orleans 22, dito Georgia 21, fair Dhollerah 17, afgedaan 8000 b. Markt schijnbaar lusteloos, maar evenwel niet gezind tot verlaging.

LONDEN 19 Maart.

Suiker. 377 v. en 61 vjs. Portorico bedongen in veiling 36/6 a 40/. 4201 k. Havana werden slechts gedeeltelijk verkocht; bruin 31/6 a 34/6, blond en florette 35/ a 43/ — *Thee.* De veiling liep heden ochtend af zonder prijsverandering. — *Koffij.* 247 v. middl. Plantation Ceylon bedongen 97/ a 99/. 500 z. Native 72/6 a 77/. 361 coll. Jamaica 75/ a 84/. 2642 z. Rio werden gedeeltelijk verkocht, gew. 73/ a 75/6, ongew. 63/ a 67/6. — *Cacao.* Trinidad 64/ a 90/. Grenada 45/ a 60/.

Veemarkt. Met goeden aanvoer van Hoornvee en Schapen was de markt iets flaauwer. Kalveren en Varkens bedongen vorige prijzen. Men noteert: Ossen 3/8 a 5/2, Schapen 4/ a 6/2, Kalveren 4/ a 5/10, Varkens 4/ a 4/10.

LIVERPOOL 18 Maart.

Suiker stil; 1600 m. laag bruin Mauritius bedongen 20/9 a 30/ en 430 z. laag Singapore 29/. — *Koffij.* Rio laag ord. bont a mooi ord. 65/ a 72/. — *Rijst.* 700 b. Ballam bedongen 9/. — *Hennep.* 1300 b. Manilla good common to very good roping bedongen £ 25 a 26.10/. — *Kamfer* £ 6.7.6 a 6.12.6. — *Meekrap.* Wortel, Bombay 32/6. — *Campechehout.* Jamaica £ 4.12.6.

ANTWERPEN 19 Maart.

Koffij zeer vast. — *Granen* prijshoudend: Oostzeesche Tarwe ƒ 12 a ƒ, Amerik. ƒ 12½ a ½. Inl. Rogge ƒ 8 a 7½, Fransche ƒ 8 cons. Stettin Gerst ƒ 6½, Smyrna ƒ 6½. — *Petroleum* fr. 54 a 58. — *Reuzel.* Amerik. ƒ 23 entr.

HAVRE 17 Maart.

Katoen. De verkoopen bedroegen gisteren ruim 5400 b. Heden is er weder goede vraag en bon ord. Tinnevelly wordt op fr. 190 a 192½ genoteerd. Verkoopen tot 3 ure 1950 b. — *Koffij.* Haiti fr. 90, Rio ongew. fr. 87 a 89½ entr. — *Huiden.* Pluko gezt. Z.-A. Ossen- fr. 115, Paardenvellen gez. M.-V. fr. 41½. — *Talk.* New-York fr. 52. *Wol.* Z.-A. vette fr. 1.95.

18 Maart.

Katoen stil en prijzen flaauw; Tinnevelly fr. 190. Andere artikelen stil.

HAMBURG 19 Maart.

Koffij zeer vast. De berigten omtrent de Amsterdamsche veiling hebben zeer gunstig op de markt gewerkt. — *Raapolie* per Mei 32.12, per Oct. 30.4 a 30.6. — *Granen* stil.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van eene DOCHTER *MARIA ELISABETH BESIER*, geliefde Echtgenoot van
20 Maart 1863. JOHs. SEEPERS.

Tot onze diepe smart overleed heden, na kortstondige ziekte, ons geliefd jongste Kind ADRIANA MARIA JOHANNA, 2½ jaar oud.

Katwijk aan Zee
18 Maart 1863.
C. P. VAN TOOREN.
S. G. VAN TOOREN, Ruysenaars.

Heden overleed, na eene kortstondige ongesteldheid, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot JOHANNES BERNARDUS BONKE, in den ouderdom van ruim 79 jaren.

Rotterdam
19 Maart 1863.
M. A. C. LIPPMANN,
Wed. J. B. BONKE.

Heden morgen, ten 4 ure, trof mij de zwaarste slag mijns levens, daar het den Hemelschen Vader behaagde mijne hartelijk geliefde Echtgenoot, PLONIA VAN BEEK, na een langdurig lijden, van mijne zijde weg te nemen, in den jeugdigen leeftijd van 35 jaren en 2 maanden.

Uit een gelukkig Huwelijk laat zij drie Kinderen na, te jong om met mij hun groot verlies te beseffen.

Oud-Beijerland
19 Maart 1863.
S. VOOR DEN DAG.

DEPARTEMENT ROTTERDAM
DER
MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

Buitengewone Vergadering,

op WOENSDAG den 25 MAART 1863, des avonds ten acht ure precies, in het Departements-Gebouw.

Verkiezing van een Lid van het Departementsbestuur, ter vervulling der door het bedanken van den benoemde voortdurende vacature. — Verkiezing van drie Leden in het Hoofdbestuur. — Mededeelingen door het Bestuur, enz.

In naam van het Bestuur,
G. VAN REYN,
Lid en Secretaris.

ROTTERDAMSCH-ENGELSCH
Vrouwen Hulp-Genootschap
voor In- en Uitwendige Zending.

Voor de contribuerende Leden worden ZONDAG en WOENSDAG tot ¼ voor 7 ure Plaatsen gereserveerd, op vertoon hunner laatste Quitantie.

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

ROTTERDAM — LONDEN.

BATAVIER, Kapit. W. Smith.

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
MAART 1863.
DINGSDAG 24, 's namiddags ten 2 ure.
„ 31, 's morgens „ 9 „

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Iederen ZONDAG, des morgens ten 11 ure, van de Dublinwerf.

Schroefschoener FIJENOORD,
Kapit. H. van 't Hoff.

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
ZONDAG 22 MAART, 's morgens 8 ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
DONDERDAG 26 MAART, 's morgens 8 ure.

De dienst van beide Stoomschepen staat in verbinding met de naar en van Manheim en tusschen gelegene Plaatsen aan den Rijn varende Stoombooten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij en hare Cargadoors de Heeren D. A. VAN OORDT & Co., in de Boompjes te Rotterdam, en bij alle Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
ROTTERDAM en BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip ANNA, Kapit. J. B. Altona, zal van hier naar BERGEN (*via Hull*) vertrekken DONDERDAG 26 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij de Agenten *D. BURGER & ZOON.*

Naar
Philadelphia,

het Nederl. Gezinkt SCHOONERSCHIP
TJETSKA,
Kapit. A. H. Doewes. 3/3 G I. I.

Adres HUDIG & BLOKHUYZEN en WAMBERSIE & ZOON.

Wie is de
BEDRIEGER?

Winkelbediende

GEVRAAGD in een Victualiewinkel. Alleen Deskundigen, die Bewijzen van goed gedrag en eerlijkheid kunnen overleggen, zullen in aanmerking komen.

Adres, *franco* onder letter W. ter Handelsdrukkerij J. W. VAN LEENHOFF & ZOON.

VOEDSEL VOOR HERSTELLENDEN.

Om het Herstel te bevorderen, zwakke Kinderen kracht te geven en Volwassenen met zwakke Borst of Maag te versterken, bevelen de Doctoren Alibert, Broussais, Blache, Baron, Zadelot, Moreau, Fouquier en anderen bepaald aan de RACAHOUT van DELANGRENIER, het eenigst vreemd Voedingsmiddel dat door de *Académie de Médecine,* een autoriteit die zeker de beste waarborg is en vol vertrouwen verdient, goedgekeurd is. Men zij tegen veelvuldig beproefde namaaksels op zijne hoede.

Entrepôt: Rue Richelieu, 26, te Parijs. Depôt te Amsterdam bij de Wed. TENBACK, Vijzelstraat; te Rotterdam bij den Heer VAN SANTEN KOLFF.

KING & Co., Handelaars in Zijde enz.,
Regentstreet, London, en Boompjes, wijk 1, no 108, Rotterdam.

Hebben de Eer bekend te maken dat hunne *Eerste Bezending* van de NIEUWE VOORJAARSZIJDE, ZWARTE ZIJDE, FANTAISIE, Gemengde STOFFEN en KATOENEN GOEDEREN voor 1863 nu compleet is, zijnde de grootste en goedkoopste voorraad te *Londen* en bevattende alle belangrijke NIEUWE STOFFEN, gefabriceerd in *Engeland, Zwitserland, Duitschland* en *Frankrijk.*

STALEN worden op *franco* aanvragen verzonden naar alle gedeelten van *Nederland* en de *Nederlandsche Overzeesche Bezittingen.*

Nieuwe Voorjaarszijden.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Nieuwe Line, Geruite en Gestreepte Zijde in alle nieuwe Kleuren	ƒ 15.—	Nieuwe kleuren, in gebrocheerde Zijde, zeer helder	ƒ 27.30
Gestreepte, Geruite en Effen Poult de Soies	„ 18.30	Nieuwe China Poult de Soies laatste smaak	„ 30.30
Gestreepte en Geruite Gros de Suez	„ 21.30	De rijkste Effen Poult de Soies, zeer elegant	„ 33.30
Effen Gekoorde Zijde in alle nieuwe Kleuren	„ 23.70	Broche Moiré Antique, alle nieuwe Kleuren	„ 34.50
Nieuwe Jasper Zijde gekleurde grond	„ 25.50	De rijkste Effen Moiré Antique	„ 50.70
		De rijkste Cryseline en andere kostbare Stoffen	„ 63.30

De Nieuwste Zwarte Zijden.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Zwarte Glacé Zijde	ƒ 12.—	Rouw Zijde voor Weduwen	ƒ 25.50
Zwarte Ducapes	„ 15.—	Zwarte Effen Moiré Antique	„ 27.30
Zwarte Satijn, *bar* Zijde	„ 16.50	Zwarte Broche Moireé Antique	„ 25.50
Zwarte Broche Zijde	„ 18.30	Zwarte Gros Royal en Venetiaansche Zijde	„ 30.30
Zwarte gebrocadeerde Poult de Soies	„ 21.30	De Rijkste Broche en Effen Moiré, Pompadours en andere kostbare Stoffen	„ 50.70
Zwarte Borded Zijde, zeer rijk	„ 22.50		
Zwarte Gros Grains, zeer duurzaam	„ 23.70		

Nieuwe Katoenen en Linnen Goederen,
voor DAMES-OCHTENDKLEEDJES, zonder Prijsverhooging.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Eng. Cambrics	ƒ 3.30	Fransche Cambrics	ƒ 4.50
Zwitsersche Cambrics	„ 3.90	Beste Chitzen Cambrics	„ 5.10

Nieuwe Voorjaars-Vrouwenrokken.

	Per Stuk.		*Per Stuk.*
Zwitsersche Vrouwenrokken	ƒ 2.10 à ƒ 2.70	Nieuwe gestreepte Mohair Vrouwenrokken	ƒ 4.50
Gestreepte Vrouwenrokken, nieuwe kleuren	„ 3.30	De Nieuwe Prinses Alexander Vrouwenrokken in alle Nieuwste Kleuren	„ 7.50
Chene Vrouwenrokken	„ 3.90		

Nieuwe Gemengde Stoffen, alle Nieuwe Kleuren.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Gestreepte en Geruite Llama's	ƒ 4.50	Zijde en Mohair Checks	ƒ 9.30
Geruite, Gestreepte en Chene Mohair	„ 4.50	Norwich Popeline, Gestreept, Geruit en Effen, een zeer deftig Artikel	„ 11.10
Nieuwe Jasper Challis	„ 5.10	Brocaded Poil de Chevre	„ 15.—
Mille Raye & Crossover Mohair	„ 6.30	Reëel Iersche Popeline, alles Nieuwe Kleuren, een Superbe Artikel	„ 27.—
Zuiver Alpacas Geruite, Gestreepte en Broche	„ 9.30		
Gekeperd Chene Mohairs	„ 9.50		

NB. Bij aanvragen om *STALEN*, zullen de DAMES in *Holland,* eene zeer groote verscheidenheid van de meest Elegante Artikelen ontvangen, om daaruit eene keuze te doen, en zullen zich 15 à 20 % bevoordeelen met den Aankoop harer Kleeding voor de Avondwandeling, voor Gezelschappen, voor Trouwplegtigheden, voor Rouw, voor Uitrusting voor Indië enz. enz. bij

KING & Co., Boompjes, Wijk 1, 108, Rotterdam; of
KING & Co., Regentstreet, London.

Siroop van bittere Oranjeschillen

van *J. P. LAROZE, Chemist, Apotheker der Hoogere School van Parijs.*

Door de functien van de maag en de ingewanden te regelen, neemt deze Siroop die onaangename gewaarwordingen weg welke zich in duizenderlei vorm voordoen en voorkomt daardoor de ziekten waarvan zij de voorboden zijn. Geneesheeren en zieken hebben erkend dat zij de spijsvertering herstelt door de werkeloosheid van de maag weg te nemen, dat zij hoofdpijn en kramp, de gevolgen van moeijelijke spijsvertering, kalmeert. Haar aangename smaak, hare ligt verteerbaarheid hebben haar doen aannemen als het zekere middel tegen zenuwziekten, maagontsteking, maagkramp, koliek van maag en ingewanden, hartkloppingen, maagpijnen, zenuwachtige brakingen. Hare werking op de assimilerende functien is van dien aard, dat de eerste geneesheeren ze hebben genomen tot een zeker bijvoegsel voor de twee voornaamste therapeutische middelen, het Joduretum Pottassii en het Proto-Joduur van IJzer, daar hun gebleken is, dat, onder haren invloed, *het eerste* zijne prikkelende werking, en *het tweede* zijne zamentrekkende kracht verliest. De flacon: 3 fr.

SIROP DÉPURATIF
van bittere Oranjeschillen,
met JODURETUM POTTASSII.

Het Joduretum Pottassii, opgelost of in vasten vorm toegediend, verwekt bij den zieke grooten afkeer, of geeft aanleiding tot accidenten waardoor men genoodzaakt is dit krachtig middel te laten varen. Met de Siroop van Oranjeschillen vereenigd, veroorzaakt het noch maagpijn, noch ongesteldheid van maag en ingewanden, en, dank zij dit vrijgeleide, wordt de zuiverende behandeling onafgebroken voortgezet bij klier-, long- en kanker-aandoeningen en bij die secondaire of tertiaire, zelfs van rhumatieken aard, waarvoor zij het zekerste middel is. De dosis is zoodanig bepaald dat de geneesheer die naar goedvinden wijzigt. De flacon: 4 fr. 50.

SIROP FERRUGINEUX
van bittere Oranjeschillen,
met PROTO-JODUUR van IJzer.

De vereeniging van het ijzerhoudend zout met de Siroop van Oranjeschillen is te rationeler daar deze Siroop, alleen gebezigd om den eetlust te prikkelen, de afscheiding van het maagsap te bevorderen, en, bij gevolg, de functien van de onderbuik te regelen, de ongunstige gevolgen (gedruktheid van het hoofd, verstoppingen, buikpijnen) van de ijzer- en Jodium-verbindingen neutraliseert, terwijl zij hunne vertering vergemakkelijkt. In de Siroop opgelost, kan het gemakkelijk worden ingenomen en verdragen, daar het voorkomt in den zuiversten en den gemakkelijkst opneembaren toestand, en bij bleekzucht, witten vloed, bloedgebrek, klieraandoeningen, Engelsche ziekte, kan het gebruik verlengd worden. De flacon: 4 fr. 50.

De SIROPEN van *J. P. LAROZE* zijn altijd in speciale flacons (nooit in halve fleschen). Voor Verzendingen: MAISON J. P. LAROZE, rue de la Fontaine-Molière, 39 *bis.* Algemeen Dépôt: pharmacie Laroze, rue Neuve-des-Petits-Champs, 26, en bij alle Apothekers in Frankrijk, en in het Buitenland aan het Hoofd-Depôt te *Amsterdam,* bij H. H. ULOTH, Apotheker, Zeedijk. Depôts: *Amersfoort,* COOLHAAS en VAN NES; *Arnhem,* ROMEIN; *'s Gravenhage,* RENESSE; *Haarlem,* SCHREUDER; *Middelburg,* VAN DE KAMER; *Rotterdam,* VAN SANTEN KOLFF; *Tiel,* FAASSEN, en *Utrecht,* GROOTENDORST.

Men wordt verzocht op te geven in welke taal de gebruiksaanwijzingen moeten zijn welke bij ieder middel gevoegd worden.

Het kapitale PAND,

bestaande in BENEDENHUIS, ingerigt voor den Wijnhandel, met een PAKHUIS daarachter, gebezigd als Distilleerderij, alsmede BOVENHUIS en ERVE, aan de westzijde van den Oppert en uitkomende aan de Lange Torenstraat te Rotterdam, op den 18 Maart laatstleden door de Notarissen *VAN DER HOOP & REEPMAKER* en *RIETSTAP* geveild, zal op Woensdag den 25 Maart 1863, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, worden Afgeslagen.

Publieke Verhuring
te NUMANSDORP,

Woensdag 22 April 1863, 's voormiddags *elf* ure, voor den tijd van Vier jaren, van ongeveer 300 Bunders uitmuntende

WEI- en HOOILANDEN,

bekend voor de *Torensteé en Nieuw-Oostersche Polders,* gelegen in de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, binnen genoemde Gemeente.

De gewone VERHURING voor één jaar der Gorzen en uitgerooide Grienden zal plaats hebben Zaturdag 18 April 1863, 's namiddags drie ure, ter plaatse voornoemd.

TABAK.

J. M. LAURILLARD en K. SCHOON, Makelaars te Rotterdam, zullen op Woensdag den 25 Maart 1863, dadelijk na afloop der Veiling van 71 Vaten Maryland Tabak, in het Notarishuis, Veilen, ten overstaan van een daartoe bevoegd Beambte:

39 vaten Maryland TABAK,

min of meer beschadigd, aangebragt per het Schip *Scotia,* Kapitein *J. Miskelly.*

Nadere onderrigting bij bovengenoemde Makelaars.

Openbare Verkooping.

Op Dingsdag 24 Maart 1863, des avonds ten zes ure, zal in het Raadhuis te Kralingen, ten overstaan van den Notaris *D. C. KLEY,* gevestigd te Cappelle op d'IJssel, in het openbaar worden Verkocht:

een HUIS

en ERF met TUIN, aan den Veenweg, binnen de gemeente Kralingen, en strekkende van daar Noordop tot in de Veenplassen, ter grootte van 22 Roeden 57 Ellen.

Op Woensdag den 25 Maart 1863, des voormiddags ten 10 ure, zullen, ten overstaan van den te Cappelle op d'IJssel residerenden Notaris *DIRK CORNELIS KLEY,* op de Bouwmanswoning bewoond door den Heer D. A. Hoogendijk, te Cappelle op d'IJssel, in het openbaar worden Verkocht:

18 KALFKOEIJEN, 4 PINKEN, 1 STIER, 5 SCHAPEN, 1 Zwart MERRIEPAARD, TILBURY, KAR, 1 TIKKER, 1 BOERENWAGEN, 2 SPEELWAGENS en voorts eene Partij zeer solide BOUW- en MELKGEREEDSCHAP.

SCHOUWBURG.

Zaturdag 21 Maart. Aanvang 7½ ure.

55ste Voorstelling van het doorloopend, 28ste Voorstelling van het Zaturdag Abonnement.

Met medewerking van Mej. LOUISE LICHTMAY, die zich bereid heeft verklaard nog Twee Gastvoorstellingen te geven.

MARTHA, *oder der Markt zu Richmond,* Oper in 4 Acten, von Flotow.

Zondag 22 Maart. Aanvang 8 ure.
Op vereerend verlangen:

DE GEROGCHELDE, Melodrama in 5 Bedrijven en 10 Tafereelen.

Verwacht op Maandag 23 Maart, ter Benefice van den Heer L. Veltman: De Speler, of *Revenge Praag,* beroemd Tooneelspel in 5 Bedrijven, naar het Hoogduitsch. In vele jaren niet vertoond.

NIEUWE SCHOUWBURG,
op de Kruiskade.

Koninkl. Hollandsche Tooneelisten,
onder Directie van
J. C. VALOIS.
(Sluiting tot na het Paaschfeest.)
Op ZONDAG 22 MAART 1863:
Eene wederopvoering van

MIJNHEER PARKIET,
of de Reis naar Zwitserland,
Blijspel in 4 Bedrijven, naar het Fransch, door B. L.
Daarna:

ROSITA,
of de Schat van eene Vrouw,
Vaudeville in 1 Bedrijf, naar het Fransch; waarin door Mej. PICENI vier verschillende karakters zullen worden voorgesteld.

Aanvang ten ACHT ure.

Prijzen der Plaatsen:
Eerste Rang ƒ 0.99. Parterre ƒ 0.75. Galerij ƒ 0.30.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.45.
„ „ alleen n. 's Hage: 10.30 's morg., 5.30 's namid., 9.45 's avonds.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.40.
„ 's Hage n. Rott. 6.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.48, 8, 9.33.
Aankomst te Rott.: 9.15, 11.30, 2.15, 5, 7.30, 8.45, 10.40.

Vertrek van: Rijn-Spoorweg.
Rotterd.: 6.55, 9.50, 12.25, 2.10 (werkd.), 5.55, 9.15.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30, 4.30 (werkd.), 5.55, 9.10.
Arnh. n. Utr.: 6.30, 9.27, 11.55, 1.— (werkd.), 5.55.
Utr. n. Rott.: 6.10, 8.40, 11.40, 1.15, 3.35 (werkd.), 7.30.
Gouda n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53, 6.27 (werkd.), 8.40.
Aank. te Rott.: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15, 7.05 (werkd.), 8.30.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 10.30 's morg. en 3.10 's namidd.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.40 's midd. en 5.35 's namidd.
„ Antw.: 7.50 's morg., 12.20 's midd., en 5.50 's namidd., de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZATURDAG 21 Maart 1863, N.º 69.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Donderdag 19 Maart.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het wetsontwerp tot **afkoopbaarstelling der tienden**, en wel over artikel 1 en de twee daarop voorgestelde amendementen.

Art. 1 luidt: „ Alle vóór de invoering van het Burgerlijk Wetboek gevestigde schuldpligtigheid van tienden of van eenige andere evenredige hoeveelheid van vruchten, hetzij in deze, hetzij in geld te voldoen, is, al ware het tegendeel bedongen, op de vordering van den pligtige afkoopbaar."

Door den heer *de Brauw* is hierop een amendt. voorgesteld, strekkende om bij het artikel eene nieuwe alinea te voegen, van dezen inhoud: „ De heffer heeft de bevoegdheid om ten allen tijde te vorderen dat de afkoopprijs van zijn regt worde vastgesteld."

Het amendement van den heer *Godefroi* strekt om bij het artikel te voegen de volgende bepaling:

„ Door den afkoop gaat het regt op de schuldpligtigheid verloren."

De heer *van Lidth de Jeude* heeft eene vraag en eene opmerking. De vraag is: op welke wijze zal de waardering, in het amendement de Brauw bedoeld, plaats hebben? Zal zij betreffen het geheele blok of alleen perceelsgewijze geschieden? De opmerking is deze, dat, als het amendement wordt aangenomen, er ook iets zal moeten bepaald worden ten aanzien der procedure. Wat aangaat het amendement Godefroi, dit drukt zijns inziens eene regtskundige waarheid uit, die niet behoeft herhaald te worden.

De heer *van Eck* kan begrijpen dat men het reciprociteits-stelsel wil, maar het amendement de Brauw zegt niets en kan niemand bevredigen. De heffer is volgens dat amend. bevoegd te vorderen dat de afkoopprijs van zijn tiendregt worde vastgesteld. Is nu die waardering laag, dan zal de pligtige, als hem de kans gunstig is, den heffer kunnen dwingen om van zijn regt afstand te doen, niet naar den maatstaf bij deze wet bepaald, maar volgens eene waardering die misschien veel vroeger heeft plaats gehad. Overigens zal de tiendpligtige in een proces kunnen worden gewikkeld over de bepaling van de afkoopsom. Buitendien is spreker ook huiverig wijziging te brengen in eene wet, waarbij juridieke beginselen tot grondslag liggen en waardoor ligt schade aan de economie van de wet zou kunnen worden gedaan.

De heer *Poortman* merkt op dat er tusschen zeer bekwame regtsgeleerden strijd is over de vraag of de titel van overschrijving van den afkoop in de openbare registers plaats moet hebben. Die strijd zal later voortgezet worden. En wat moet nu de wetgever doen? Naar sprekers inzien moet hij, zoo veel hij daartoe bij magte is, zorg dragen dat de wet duidelijk zegge wat regtens is. Het doel der burgerlijke wetgeving is het verzekeren aan het eigendomsregt van de meeste zekerheid en openbaarheid, en daarom geeft hij in overweging achter art. 1 te voegen eene bepaling, dat de overschrijving van den titel van afkoop in de openbare registers moet plaats hebben. Dan weet men dat de afkoop *heeft* plaats gehad en de grond vrij is, waardoor allerlei quaestien worden afgesneden.

De heer *van der Linden* bespreekt het amendement de Brauw. Men heeft in de discussie het beginsel van wederkeerigheid voorgestaan en gezegd dat er anders onregt werd gepleegd ten aanzien van den tiendheffer; dat systeem heeft men nu verlaten, want het amendement bepaalt deswege niets. Het wil alleen een bijzonder regt voor den tiendheffer constitueren, zonder dat hetzelfde regt wordt gegeven aan den tiendpligtige, die nu in een proces kan gewikkeld worden tot bepaling van de afkoopsom. Spreker refereert zich te dien opzigte aan hetgeen door den heer van Eck reeds is gezegd. Het spijt hem dat men het punt van conversie der tienden in grondrente heeft laten varen, maar het amendement zal ook dat beginsel niet bevorderen. Ook ons burgerlijk wetboek vordert niet eene bepaling der afkoopsom van renten of tienden, en waarom nu een bijzonder regt voor den tiendheffer in het leven geroepen. Bovendien moet de waardering zich regelen naar de waarde, en die is zeer wisselvallig. Spreker beantwoordt nog den heer Heemskerk Az. als hij hem gisteren wel verstaan heeft. Die spreker meende dat noch bij het decreet van 1813, noch bij het burgerlijk wetboek aan den tiendpligtige de magt of de bevoegdheid wordt gegeven om den tiendheffer tot afkoop te dwingen. Dat beweren komt den heer van der Linden onbegrijpelijk voor, want in het decreet staat duidelijk: *les dîmes sont rachetables à perpétuité*, en in art. 798 van het burgerlijk wetboek staat met even zoo veel woorden dat de grondrenten, mitsgaders de *tienden*, altijd kunnen worden afgekocht, al ware het tegendeel uitdrukkelijk bedongen.

De *Minister van Justitie* bestrijdt het amendement de Brauw op gelijke gronden als de heeren van Eck en van der Linden. Het is ook niet wat art. 8 van het decreet van 1813 wil. Het regelt alleen eene evaluatie, niet naar de werkelijke waarde, maar naar waardering op een gegeven oogenblik, dus eene speculatie. De som drukt volstrekt niet de juiste waarde uit. Er wordt niet gelet op de latere verbetering of vermindering van de waarde van het goed, en de bepaling bevat dus geen behoorlijken maatstaf en dus geene eerbiediging van de regten van beide partijen. Wat aangaat het amendement Poortman, gelooft de Min. niet dat hier levering noodig is, zoodat de overschrijving niet behoeft plaats te hebben. Het amend. Godefroi acht hij overbodig, doch verzet er zich niet tegen.

De heer *Poortman* acht zich door dit antwoord niet bevredigd en stelt nu het volgende amendement voor, om achter art. 1 te voegen de twee volgende nieuwe alineas:

„ Door den afkoop wordt de grond des afkoopers van de afgekochte tiendpligtigheid ontheven, behoudens de regten van derden, hierna vermeld.

„ Ten bewijze van die ontheffing strekt de overschrijving van den titel van afkoop in de registers van den bewaarder der hypotheken in het arrondissement waarin de grond gelegen is."

De heeren *Godefroi, Heemskerk Az., van der Linden, Poortman, de Brauw* en *van Nispen* treden achtervolgens nog in korte woordenwisselingen, wederkeerige re- en duplieken, terwijl ook de *Minister van Justitie* nog sommige opmerkingen beantwoordt en zich tegen het amendement van den heer de Brauw met nadruk blijft verzetten. Ten aanzien van het amendement Poortman geeft hij dezen voorsteller eene verduidelijking van redactie in overweging, waaraan deze voldoet.

In stemming gebragt wordt het amendement *de Brauw verworpen* met 45 tegen 16 stemmen. — *Voor* de heeren: Kappeyne van de Coppelo, Kien, van Foreest, van Asch van Wijck, Begram, van Lynden, de Brauw, van Heemstra, van Goltstein, Heemskerk Az., van Taets van Amerongen, Mijer, Godefroi, van Lidth de Jeude, Hoffman en Schimmelpenninck.

Het amendement *Poortman* wordt *aangenomen* met 44 tegen 18 stemmen. *Tegen* de heeren: van der Linden, van Diggelen, Storm van 's Gravesande, Heemskerk Bz., Westerhof, van Logchem, Beens, de Meester, de Lom de Berg, Viruly Verbrugge, Kerstens, Hugenholtz, Luyben, Godefroi, Dullert, van Voorthuyzen, Bots en Meylink.

Hierdoor vervalt het amendement *Godefroi.*

Art. 1 wordt alsnu zonder stemming *aangenomen.*

Thans wordt in beraadslaging gebragt art. 2, betreffende de afkoopbaarheid van schuldpligtigheid op tiendblokken. Dat artikel bepaalt, dat de schuldpligtigheid, welke zich als een geheel over zekere oppervlakte uitstrekt, of, die hoe zeer op onderscheiden gronden gevestigd, een geheel uitmaakt, tenzij de heffer met gedeeltelijken afkoop genoegen neme, slechts afkoopbaar is *voor het geheel*, op de vordering der pligtigen, die te zamen voor meer dan de helft eigenaren zijn van de gronden aan de schuldpligtigheid onderworpen.

Door den heer *van Eck* worden tegen dit artikel zoodanige bezwaren ontwikkeld die, zoo zij niet worden weggenomen, hem zullen nopen tegen het geheele ontwerp te stemmen. Hij meent dat de afkoop der tiendpligtigheid door dit artikel onmogelijk zal worden gemaakt en dat juist de pligtigen er voordeel bij zullen hebben om niet tot den afkoop mede te werken. Bovendien blijkt uit het artikel ook niet duidelijk wat men eigenlijk bedoelt, en ook zullen zij, die van het regt, hun bij dit artikel te geven, gebruik zullen willen maken, in moeijelijkheden gewikkeld worden, waarmede zij niets te maken hebben. Spreker acht het dus in het belang der zaak veel beter artikel 2 niet in de wet op te nemen, maar zich te bepalen tot artikel 1.

De heer *van Nispen van Sevenaer* kan zich met de bezwaren niet vereenigen. Als men toch gedeeltelijken afkoop van bloktienden toelaat, dan wordt de toestand der tiendheffers nog veel nadeeliger.

De heer *Luyben* heeft ook bezwaren tegen de bepaling van dit artikel, die overeenstemmen met die door den heer van Eck ontwikkeld. Hij kan zich niet voorstellen dat, bij het behoud der bepaling van dit artikel, deze wet eenige uitwerking zal hebben. Hij gelooft dat, als art. 2 blijft, zoo als het thans luidt, het tegenwoordig ontwerp, als het wet wordt, van den beginne af, gedoemd is een doode letter te blijven. Hij zou nu misschien over dit bezwaar kunnen heenstappen, maar hij heeft een ander bezwaar, waarover hij niet zoo gemakkelijk heen kan. Het is dit: dat wij door dit artikel eigenlijk een terugtred doen op den weg van afschaffing der tienden. Hij wijst hierbij in het bijzonder op de domaniale tienden, die thans perceelsgewijze kunnen worden afgekocht. Dit is een groot gemak en ook zeer bevorderlijk voor de opheffing der tienden. Welke toestand zal nu door dit ontwerp geboren worden? Hij gelooft dat daaruit zal volgen dat ook de domaniale tienden niet meer perceelsgewijze zullen kunnen worden afgekocht. Dit is een terugtred op den weg van afschaffing der tienden en daartoe kan spreker niet medewerken.

De heer *van der Linden* beschouwt ook de bepaling van dit artikel als een groot beletsel voor den afkoop der tienden. Hij gelooft dat de bezwaren tegen eene andere regeling het gevolg zijn van overdreven vrees. De tiendpligtigen toch kunnen elk jaar de uitoefening van het tiendregt de facto belemmeren. De vrees tegen individuelen afkoop acht hij ten eenenmale overdreven. Hij zou er dus voor zijn dat die individuele afkoop werd toegelaten, om daardoor vele moeijelijkheden te voorkomen en den afkoop te bevorderen. Hij ziet ook het onregtvaardige daarvan niet in.

De *Minister van Justitie* toont de onbillijkheid aan die er jegens den tiendheffer zou gepleegd worden wanneer de individuele afkoop werd toegelaten. Het is waar, uit den gezamenlijken afkoop kunnen zwarigheden ontstaan, maar hij gelooft toch dat die zeer overdreven zijn. Men heeft altijd gesproken in dien zin, alsof de omvang der tiendblokken een geheim was; dit is niet zoo: want de verpachtingen der tienden geschieden toch meest in het openbaar. Nu is het wel gemakkelijk om dit artikel niet in de wet op te nemen, maar hij gelooft toch dat de billijkheid medebrengt om ook hier voor het belang van den tiendheffer te waken. Het bezwaar van den heer Luyben, nopens de domaniale tienden, kan ook niet opgaan, want die afkoop zal steeds op dezelfde wijze kunnen plaats hebben als thans.

De heer *van Eck* komt nader op zijn gevoelen terug en houdt vol dat door dit artikel de afkoop der tienden zal worden bemoeijelijkt.

De heer *Luyben* beantwoordt den Minister en zegt dat, als de bedoeling van den Minister is dat de domaniale tienden in het vervolg wel perceelsgewijze kunnen worden afgekocht, alsdan zijn bezwaar grootendeels is vervallen.

De heer *Godefroi* komt op tegen de redenering van den heer van Eck dat, als art. 2 wordt verworpen, het decreet van 1813 nog voortdurend geldig zal blijven, want door art. 23 worden alle vroegere wetten en besluiten afgeschaft.

De *Minister van Justitie* gelooft dat het belang van den Staat medebrengt om te zorgen dat de landbouw ontheven worde, maar dit moet gedaan worden met inachtneming van billijkheid jegens den tiendheffer. Aan den heer Luyben geeft de Minister de gerust-stellende verzekering dat het volstrekt de bedoeling niet is om verandering te brengen in de wijze van afkoop der dominiale tienden.

Het art., in stemming gebragt, wordt *aangenomen* met 52 tegen 9 stemmen.

Tegen de heeren: van Eck, van Goltstein, Heemskerk Az., Blussé, Kerstens, Hugenholtz, Hoffmann, Kappeyne van de Coppello en van der Linden.

Art. 3 luidt: „ Bij gebreke van schuldpligtige en heffer, bestaat de afkoopprijs in het twintigvoud van de jaarlijksche opbrengst.

„ Tot maatstaf daarvan strekt de gemiddelde zuivere opbrengst der vijftien laatste jaren, na aftrek der twee voordeeligste en der twee nadeeligste.

„ De waarde der jaarlijksche opbrengst wordt bepaald door de verpachtingen over die jaren na gelijken aftrek, en, bij gebreke van verpachtingen, door de landelijke marktprijzen der laatste tien jaren door elkander gerekend.

„ Kan de waarde aldus niet worden bepaald, de afkoopprijs wordt, na verhoor van deskundigen, in eersten en hoogsten aanleg vastgesteld door de Arrondissements-Regtbank, onder wier gebied de met de schuldpligtigheid belaste grond of het voornaamste deel daarvan, naar het kadastraal inkomen berekend, is gelegen. De vordering wordt als summiere zaak behandeld."

Op dit artikel is door den heer *Heemskerk Az.* een amendement voorgesteld, strekkende om aan het slot van het art. de woorden: „ De vordering wordt als summiere zaak behandeld," — te doen vervallen en daarvoor in de plaats te stellen: „ De vordering tot afkoop of alleen tot waardering, wordt als summiere zaak behandeld."

„ De overschrijving van het vonnis, waarbij de vordering tot afkoop is toegewezen in de registers van den hypotheekbewaarder, heeft geen plaats dan met overlegging van een bewijs van betaling of consignatie van den afkoopprijs.

Nadat hierover het woord was gevoerd door den *Minister van Justitie*, die zich niet verklaarde tegen het eerste gedeelte van het amendement, maar wel tegen het tweede, en de heeren *van Lidth de Jeude, van Eck, van der Linden, van Loghem* en *Heemskerk Az.* wordt op de vraag van den heer *Godefroi* besloten het amendement te splitsen.

Thans wordt het 1ste amend. in stemming gebragt en *aangenomen* met 36 tegen 25 stemmen. — *Tegen*, de heeren: Zijlker, Cornelis, Hugenholtz, v. d. Poel, Dullert, de Bieberstein, van Kerkwijk, Bots, Meylink, Kappeyne, Idzerda, Hoynck van Papendrecht, van Diggelen, v. d. Linden, Heemskerk Bz., van Logchem, van Eck, Beens, van Mulken, de Meester, Gevers, de Lom de Berg, Viruly Verbrugge en .....

Het 2de amend. wordt alsnu in stemming gebragt en *verworpen* met 32 tegen 29 stemmen. — *Voor* de heeren: Wichers, van Heemstra, van Goltstein, Heemskerk Az., Dirks, Taets van Amerongen, Mijer, Blussé, Heydenrijck, van Lidt de Jeude, van Voorthuyzen, Hoffman, Wintgens, van Nispen, Schimmelpenninck, Kien, van Foreest, Dumbar, van Asch van Wijck, Poortman, Begram, van Lynden, Hoekwater, van Heiden Reinestein, Wybenga, de Brauw, de Poorter, Cool en de Voorzitter.

Art. 3 wordt hierop zonder stemming *aangenomen.*

Op art. 4 is door den heer *Dumbar* een amend. voorgesteld om daarvoor eene andere redactie in de plaats te stellen.

De *Minister van Justitie* verklaart het amendement over te nemen, zoodat art. 4 thans aldus luidt:

„ Wanneer het afgekochte met hypotheek is bezwaard, wordt de afkoopprijs door den kooper gestort in de consignatiekas der hoofdplaats van het arrondissement, waarin het met de schuldpligtigheid belaste goed of het voornaamste deel daarvan, naar het kadastraal inkomen berekend, gelegen is.

„ Die storting wordt niet aangenomen, tenzij daarbij worde overgelegd een staat der op het afgekochte regt ingeschreven hypotheken, tot en met den dag aan de storting voorafgaande.

„ Deze staat wordt afgegeven door den bewaarder der hypotheken."

Artt. 4, 5, 6 en 7 worden hierop *aangenomen.*

Van de volgende artikelen geven alleen aanleiding tot eenige discussie de artikelen 8, 12 en 17, waaromtrent door sommige sprekers ophelderingen nopens de redactie gevraagd en door den Minister verstrekt worden.

Op art. 17 is met 42 tegen 16 stemmen aangenomen eene bijvoeging van den heer *van Eck*, strekkende om het beginsel op te nemen dat een last van vroegere dagteekening aan een later ingeschreven hypotheek voorga.

Hierna is het geheele ontwerp in stemming gebragt en *aangenomen* met 46 tegen 13 stemmen.

Tegen de heeren van Lynden, de Brauw, van Eck, van Heemstra, van Goltstein, Heemskerk Az., Mijer, Kerstens, Hoffman, Schimmelpenninck, Kappeyne van de Coppelle, van Foreest en van Asch van Wijck.

De Vergadering wordt hierop gescheiden.

Subsidie aan de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.

Aan de Memorie van Beantwoording der Ministers van Binnenlandsche Zaken en Finantien nopens deze wetsvoordragt wordt het volgende ontleend:

De overeenkomst tusschen de Hollandsche IJzeren en de Nederlandsche Rijnspoorweg-Maatschappij, ter kennisneming overgelegd, is de grond van het subsidie, maar werd buiten de Regering en zonder hare goedkeuring gesloten.

§ 1. De verwondering van enkele leden schijnt alleen uit eene min juiste herinnering der feiten verklaarbaar. Het ontwerp van subsidiëring van 1859/60 werd afgestemd, omdat het ontijdig voorkwam. Bij het votum van 27 april 1860 gold het de veroordeeling van eene uitsluitende concessie; de houding der Regering op 12 mei 1862 was daarvan het natuurlijk gevolg. Maar kan het subsidie thans nog ontijdig heeten? Is thans sprake van het toekennen of bekrachtigen van eenigé uitsluiting?

Zoo deze last op de Staatskas gelegd wordt, is het, omdat thans het oogenblik kwam om tot de spoorversmalling over te gaan, en de staat der schatkist toelaat eene zoo nuttige uitgaaf te doen.

Buitendien zal, in geval van bekrachtiging der wetsontwerpen tot regeling van de exploitatie der Staatsspoorwegen, geene uitgave voor materieel ten laste van den Staat komen, en een klein deel van de som, voor dat onderwerp geraamd, ter bestrijding van de tegemoetkoming in de spoorversmalling kunnen strekken.

§ 2. De vergelijking van de tegenwoordige voordragt met de vroegere en met de concessie voor de lijn Leyden-Woerden, zoo als die door onderscheidene leden is gemaakt, kan niet opgaan. Bij het eerste ontwerp van subsidiering was, dus wordt aangevoerd, de aanleg der lijn Leyden-Woerden in de bedoeling der Maatschappij. Of die bedoeling echter de uitvoering van het werk zou hebben gewaarborgd, is de vraag. De Maatschappij toch had vroeger concessie gevraagd voor de lijn tegen genot van rente-garantie. Dat de bedoeling der Maatschappij ernstig was, bleek, zegt men, door hare latere aanvrage om concessie, zelfs zonder subsidie, mits zij tegen concurrentie wierd beveiligd. Doch ware dan die uitsluiting van alle concurrentie geen bezwaar? Ware zij niet de meest drukkende last, een last in lijnregten strijd met hetgeen steeds als regel heeft gegolden en alleen regel mag zijn? Anders dan het Verslag tracht te betoogen was de aanleg der lijn Leyden-Woerden òf zeer onzeker òf te bezwarend, en het is op dien grond, dat de besluiten der Kamer, waarop wordt gedoeld, steunen. Dat het tegenwoordig Bewind tegenover de Hollandsche Maatschappij niet de inschikkelijkheid heeft betoond, welke enkele leden gewenscht hadden, zal zeker niet bevreemden. In geen geval kon, naar de meening des Gouvernements, het uitsluitend karakter der concessie, zij het ook met beperking van den duur, behouden blijven.

Wanneer alzoo wordt gewezen op voordeelen, welke de Staat thans mist, worde niet voorbijgezien dat eerst thans weder een regelmatige toestand, welke door de uitsluitende concessie had opgehouden te bestaan, plaats heeft gegrepen, en gelieve men zich de voorwaarden, thans aan het subsidie verbonden, te herinneren. In de Memorie van Toelichting werd reeds aangestipt, dat, in weerwil van den geheel veranderden toestand, nog met gelijk subsidie als vroeger zal worden volstaan. Verlenging der concessie, vroeger bedongen, wordt thans niet toegestaan. De termijn voor den aanleg der versmalling is op twee jaren in plaats van op twee en een half jaar gesteld. De Maatschappij ziet in de artt. 5 en 8 af van het regt op schadeloosstelling, haar door de wet van 1859 verzekerd. Hetzelfde geldt van de bepaling van art. 15, waarbij de Maatschappij voor het vervolg afstand doet van alle verhooging van loon, waarop zij wegens uitbreiding van het brievenvervoer aanspraak kon maken. Ook de artt. 6, 10, 11 en 13 bevatten nieuwe, voor de Maatschappij bezwarende voorwaarden. „ De concessie — dus wordt tegengeworpen — is nadeeliger voor den Staat dan het vroeger contract: immers het subsidie, vroeger een *renteloos voorschot*, zal thans eene *gift* zijn." Maar — het wordt te regt in het Verslag opgemerkt — kon de teruggave, welke vroeger werd bedongen, destijds met redelijke zekerheid worden verwacht? De aansluiting te Rotterdam, voorwaarde der teruggave, was toen ook eene verpligting der Nederlandsche Rijnspoorweg-Maatschappij. Maar was het zeker, dat deze tot het maken der aansluiting gedwongen zou worden, en vooral *wanneer* die dwang zou kunnen werken? De aansluiting had, meent men, door middelen van conciliatoiren aard van de zijde der Regering kunnen zijn bespoedigd. Nadat het proces eens was begonnen, zou het bezigen van zoodanige middelen zonder nieuwe opofferingen van den Staat wel niet mogelijk zijn geweest.

§ 3. De bezwaren tegen het cijfer van *f* 1.420,000 komen uit eene onvolledige beschouwing der zaak voort. Volgens het Verslag zou de spoorversmalling zich hoofdzakelijk bepalen tot het verleggen van het spoor. Deze opmerking ware gedeeltelijk juist, indien de dienst één jaar konde stilstaan. Bij ongestoorden voortgang van dienst zal de spoorversmalling niet anders zijn uit te voeren dan door het leggen van een geheel nieuw smal naast het bestaande breede spoor. Daarbij zal het noodig zijn op vele plaatsen de aardebaan te verbreeden, bruggen te verbreeden en in te rigten voor het smalle spoor — dit laatste een kostbaar werk bij beweegbare bruggen, — voorts uit geheel nieuwe materialen een doorloopend smal spoor te leggen met de noodige stationssporen, waartoe weder uitbreiding van stationsruimte vereischt wordt; vervolgens zal ook voor het smalle spoor een volledig materieel moeten worden aangeschaft, dat is 22 nieuwe locomotieven en reserve stukken, eene uitgave van p. m. *f* 750,000, 124 nieuwe rijtuigen en wagens, en het versmallen van 98 rijtuigen. Dit alles wordt te kostbaarder, dewijl stations-inrigtingen en materieel anders moeten worden ingerigt om te voldoen aan de regelen voor het doorloopend verkeer met vreemde spoorwegen. Eerst nadat de exploitatie op smal spoor begonnen is, kan het vrij komende breede spoor, voor zoover dubbel spoor noodig is, worden verlegd en verder worden opgebroken. De uit die opgebroken gedeelten voortkomende spoorstaven kunnen dan worden verkocht en de opbrengst daarvan zal in mindering strekken van de gemaakte kosten.

§ 4. Hoe weinig twijfel er omtrent den uitslag der procedure met de Rijnspoorweg-Maatschappij moge zijn, niemand zal ontkennen dat het proces lang zou kunnen worden gerekt. En ware ten voordeele van den Staat beslist, zou de uitvoering, zoo die aan de Maatschappij wierd opgelegd, zonder vertraging geschieden? Intusschen is de aansluiting ook voor de Staatsbaan in Noord-Holland en naar het zuiden onmisbaar. Daarenboven, de Regering beslist geenszins eigenmagtig ten nadeele van den Staat. Ook al wierd het geding ten gunste van den Staat beslist, de stelling tegenover de Hollandsche Maatschappij bleef in elk geval dezelfde; zoo tegemoetkoming thans billijk is, zij zou het dan evenzeer wezen. Het verschil is alleen dat thans dadelijk wordt verkregen, wat zonder de overeenkomst, welke tusschen de Maatschappijen is gesloten, en de concessie, in verband daarmede aan de Hollandsche Maatschappij verleend, eene loutere eventualiteit was. Dat aan de Rijnspoorweg-Maatschappij zal worden toegestaan op den verbindingsweg hooger vracht te heffen, is geen premie op het niet naleven eener wettige verbindtenis, want ook zoo de aansluiting zonder verzet ware aangelegd, had de Regering de bevoegdheid tot zoodanige heffing evenmin kunnen onthouden, als zij thans in dat verzet der Maatschappij grond tot weigering zou kunnen vinden. De verhoogde heffing, ter vergoeding van de buitengewone kosten, welke de aansluiting vordert, elders in dergelijke gevallen een gewone maatregel, zal aan het publiek minder kosten dan hetgeen nu doorgaans voor overbrenging van het eene naar het andere station wordt betaald.

De spoorweg naar Scheveningen, waarvan het belang in het verslag laag wordt gesteld, is tot nu toe een beding tusschen de beide Maatschappijen. Mogt deze voordragt worden bekrachtigd, dan zal de Hollandsche Maatschappij concessie behooren te vragen, en zal de Regering even als bij alle andere concessien, ook met opzigt tot de goedkeuring der rigting, de vaststelling der plans en het toezigt op de uitvoering, alle voorwaarden stellen, welke zij noodig zal achten.

Zoo de beide Maatschappijen haar eigen belang voor oogen hebben gehad, dit belang stemt hier volkomen met het algemeen belang overeen.

De opmerkingen van de voorstanders der voordragt maakt de Regering gaarne tot de hare. Zij voegt er bij, dat geen redelijke grond bestaat om te twijfelen of de verbinding te Rotterdam wel verkregen zij. Waarom de verbindtenis, welke thans door de Rijnspoorweg-Maatschappij is aangegaan, niet met een goed gevolg zou worden bekroond, is niet in te zien. Of hoe ware anders te verklaren, dat die Maatschappij zich thans vrijwillig tot den aanleg verbindt?

§ 5. Op de verbinding van de spoorwegen te Amsterdam met den Staatsspoorweg, en dus ook onderling, is ten laste van de Staatsspoorwegen gerekend. Ook vroeger werd die verbinding niet aan de Hollandsche Maatschappij opgedragen, en er kon geene reden zijn het subsidie te verminderen, waar geene ontheffing bestond. Alleen deed de verbinding, welke te wachten is, de noodzakelijkheid der versmalling te meer uitkomen.

§ 6. Met de meeste leden zijn de Ministers van oordeel, dat de exploitatie van den Noord-Hollandschen Staatsspoorweg, vóór dat omtrent de exploitatie der Staatsspoorwegen in het algemeen zij beslist, geen onderwerp van overeenkomst met de Hollandsche Maatschappij behoorde uit te maken.

§ 7. De Regering kon met opzigt tot de aansluiting geene verpligting aan de Hollandsche Maatschappij opleggen, zonder afstand te doen van de regten, waarop zij de vordering tegen de Rijn-Spoorweg-Maatschappij grondt. Maar het spreekt van zelf dat het Gouvernement, in de aansluiting den grond van het subsidie ziende, die behoorlijk zou verzekeren. En zoo zal de afkeuring, tegen den vorm van transactie,

denkelijk ophouden bij de mededeeling dat de directie der Nederlandsche Rijnspoorweg-Maatschappij met bijzondere magtiging van de commissarissen dier Maatschappij, onder dagteekening van 9 februarij jl., heeft verklaard de verbindtenis, door de Maatschappij bij de artt. 1 en 4 der overeenkomst van 27 october 1862 met de Hollandsche Maatschappij aangegaan, tevens te beschouwen als verbindtenis jegens den Staat.

Onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Goor naar de Duitsche grenzen.

Bij de overweging in de afdeelingen der Tweede Kamer van het wetsontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Goor naar de Duitsche grenzen deed zich de bedenking gelden, dat door die wet de rigting dezer spoorwegsectie, zoover zij op Nederlandsch grondgebied loopt, zal zijn vastgesteld, zonder dat voor de aansluiting aan eene buitenlandsche baan voldoende zekerheid bestaat. De Regering heeft blijkbaar deze bedenking voorzien en tracht die in hare Memorie van Toelichting op te lossen. Met dat doel wordt er op gewezen, dat het punt, waar de ontworpen spoorwegas de grens raakt, nagenoeg overeenkomt met dat, waar de opnemingen voor een spoorweg op het aangrenzende gebied door Pruissische beambten gedaan, zijn geëindigd. Er wordt bijgevoegd, dat, volgens de tot dusver gedane verklaringen der Pruissische Regering, de Pruissische lijn in elk geval langs Gronau zal worden getrokken, en dat ook onze lijn op die niet ver van de grenzen verwijderde plaats aanloopt. Naar het oordeel echter van verscheidene leden ligt noch in voorloopige opnemingen, noch zelfs in verklaringen eener vreemde Regering de vereischte zekerheid, dat niet weder andere inzigten zullen zegevieren, die het kiezen eener gewijzigde rigting dezerzijds wenschelijk zouden maken. Het komt er toch niet alleen op aan, dat de Nederlandsche en de buitenlandsche lijn elkander naderen, maar dat zij zonder te groot bezwaar één geheel vormen. Alleen door het sluiten eener overeenkomst over het punt van aansluiting kan men zich voor latere teleurstelling waarborgen; eene teleurstelling, toen het de aansluiting van den Nederlandschen Rijnspoorweg aan het Duitsche spoorwegnet gold, in ruime mate ondervonden. Nu wist men wel, dat de tegenwoordige Minister van Binnenlandsche Zaken het beginsel voorstaat, dat wij bij de keuze der rigting onzer spoorwegen zelfstandig te werk moeten gaan en die wegen tot aan de grenzen moeten doortrekken, in de verwachting, dat, heeft de lijn eenmaal de grens bereikt, de aansluiting van zelf zal volgen. Maar, ofschoon er leden waren, die dit beginsel ten volle omhelsden, had het in het oog van anderen eene bedenkelijke zijde. Het liet zich toch niet ontkennen, dat, als de buitenlandsche Regering zich op hetzelfde standpunt plaatste, hier door den Minister van Binnenlandsche Zaken ingenomen, de zaak nimmer tot een goed einde zou komen. Men wilde dus wel in bedenking geven, of het niet raadzaam ware, ten spoedigste onderhandelingen over de aansluiting onzer lijn aan de zijde van Gronau aan te knoopen. Het tegenwoordig oogenblik scheen daarvoor gunstig, daar men aan de zijde van Pruissen in dit opzigt thans goed gestemd moet zijn en de zwarigheden, vroeger tegen de aansluiting aan de zijde van Venlo bestaande, thans, naar men meent, opgeheven zijn. Ware eenmaal de Staatsspoorweg tot voorbij Enschedé voltooid, zonder dat te gelijker tijd de Pruissische lijn de grens raakte, het vooruitzigt op goede opbrengst van den weg, vooral wat het handelsverkeer betreft, zou zeer beneveld worden. Reeds vóór dat tijdstip zal, naar het zich laat aanzien, de particuliere spoorweglijn Almelo-Salzbergen gereed zijn en gebruikt worden, en dus een deel van het handelsverkeer reeds voor goed die rigting genomen hebben. Zeer veel grooter zou het nadeel voor den Staatsspoorweg zijn, indien, in verband met de aanstaande voltooijing van den Centraal spoorweg, eene aansluiting tusschen Zwol en Almelo wierd tot stand gebragt.

Met het oog op den betrekkelijk grooten spoed, waarmede de Centraal-spoorweg wordt voltooid waren er leden, naar wier gevoelen de arbeid aan, sommige sectiën der Staatsspoorwegen te traag voorwaarts gaat. Met name was dit met de sectie Harlingen-Leeuwarden het geval, welker geheele voltooijing zich langer liet wachten dan vroeger berekend was. Te gelijk bleven de klagten over de trage betaling van Staatswege der onteigeningssommen voortduren. Die trage betaling moest op den goeden voortgang der onteigening en dus van het geheele werk een nadeeligen invloed hebben. Op nieuw vroeg men, of in dit gebrek niet door vereenvoudiging van de lastige en omslagtige formaliteiten van verevening ware te voorzien.

Bij het eenig artikel der wet werd door een paar leden de wensch geuit, dat, zoo mogelijk, het bezwaar, door L. ten Cate, eigenaar eener stoomweverij te Enschedé, tegen de rigting van den spoorweg ingebragt, nog mogt worden weggenomen. Het bezwaar bestaat daarin, dat door die rigting aan dezen eigenaar de mogelijkheid ontnomen wordt om zijne stoomweverij te vergrooten, op welke vergrooting zijne geheele machinerie is ingerigt. Burgemeester en Wethouders van Enschedé hebben in hun advies de gegrondheid van deze reclame erkend.

Verhooging van Hoofdstuk VI (Marine) der Staatsbegrooting voor 1863 (pantsering der schepen).

Eenige leden ontleenden blijkens het Voorloopig Verslag aan de indiening van dit ontwerp aanleiding om terug te komen op het bezwaar omtrent de voortdurende weifeling of besluiteloosheid, welke uit de handelingen des Ministers betrekkelijk het stelsel onzer marine doorstraalt. De houding des Ministers was geenszins geschikt om vertrouwen op te wekken, vooral in een onderwerp, waarbij het voor oningewijden zoo moeijelijk valt eene beslissing te nemen en zij dus zeer veel aan de inzigten der Regering moeten overlaten. Te meer moet deze hernieuwde indiening, op de wijze zoo als zij thans geschiedt is, teleurstelling baren, omdat bij de beraadslaging over de loopende begrooting met kracht het gevoelen is voorgestaan, dat de zaak der pantsering een punt van opzettelijk onderzoek en overweging behoorde uit te maken, en bij eene afzonderlijke wet moest worden geregeld, en dat bij de beraadslaging de Minister zich bereid had verklaard aan dien wensch gevolg te geven. Tot een voorafgaand grondig onderzoek naar het doeltreffende en noodzakelijke van het pantseren onzer oorlogsvaartuigen zou, naar het oordeel van sommigen, te meer noodzakelijkheid bestaan, omdat de vraag zelve voor alsnog zelfs bij de groote zeemogendheden niet als uitgemaakt kan beschouwd worden. Geenerlei pantser is tot nog toe gebleken bestand te zijn tegen de vernielende uitwerking van het ver dragend getrokken geschut van zwaar kaliber; en ook de hier te lande onlangs genomen proeven schijnen een twijfelachtig resultaat te hebben opgeleverd.

Tegen een en ander werd intusschen ingebragt dat de Minister zich, wat de beweerde weifeling betreft, reeds meer dan eens en te regt beroepen had op den indruk, dien zoowel hier als elders de plotseling bekend geworden gebeurtenissen op de reê van Norfolk in Noord-Amerika hadden te weeg gebragt. Bij zulke uitkomsten een wijle stil te staan en tot nieuw onderzoek over te gaan, mag integendeel voorzigtig heeten. Dat daarop aldra het besluit tot pantsering der vaartuigen voor de *binnenlandsche* verdediging volgde, is evenmin een bewijs van weifeling of besluiteloosheid. De terugneming van een vroeger voorstel hing dan ook zamen met de opportuniteit van het voorstel; zij stond in geen verband hoegenaamd met het beginsel zelf. Nu moge men het wenschelijk achten van den Minister eene ontvouwing van zijn stelsel omtrent ons zeewezen in zijn geheel te bekomen, de pantsering van vaartuigen voor de verdediging der kusten en zeegaten is daaraan niet onafscheidelijk verbonden. Al is men geen onbepaald voorstander van het pantseren, moet het toch erkend worden dat de omstandigheden daartoe dringen. Er ligt dan ook eene zedelijke verpligting op den Minister om reeds onmiddellijk in deze behoefte der verdediging te voorzien. De verdediging onzer zeegaten thans zonder gepantserde vaartuigen te ondernemen, zou een roekeloos waagstuk moeten geacht worden.

Daarom waren onderscheiden leden geneigd aan het verlangen des Ministers te voldoen door eene som tot pantsering toe te staan, daarbij echter uitdrukkelijk te kennen gevende zich in geenerlei opzigt voor de toekomst te verbinden; en wel eensdeels omdat er tot nog toe niets gebleken is van eenig vast beraamd plan van maritieme defensie in verband met het tegenwoordig aangenomen geschut en het stelsel van gepantserde schepen. Het bestaande plan van verdediging onzer zeegaten door kustbatterijen en oorlogsvaartuigen berust immers op eenen gansch anderen toestand, toen er nog geen sprake was van dat ontzaggelijk ver dragend en wis geschut, en van de met ijzer bekleede schepen. Het is ontegenzeggelijk, dat de toepassing dezer uitvindingen van den jongsten tijd van grooten invloed op dat plan heeft moeten zijn. Men zou dus, alvorens den Minister te kunnen volgen in zijne verdere plannen tot verbouwing, moeten aandringen om vooraf in deze bepaalde en voldoende inlichtingen te ontvangen.

Deze leden zouden wenschen vooraf bekend gemaakt te worden met de uitkomsten der onlangs hier te lande genomen proeven op ijzeren pantserplaten. Deskundigen schijnen het omtrent den afloop dier proeven niet eens te zijn, welligt ten gevolge van de verschillende gezigtspunten van welke zij daarbij uitgingen. Het is misschien niet ongeraden tot eene nieuwe proef over te gaan op een daartoe te pantseren vaartuig.

Wat hiervan zij, op de mededeeling van de uitkomsten der hier te lande genomen proeven werd te meer prijs gesteld, omdat bij sommigen ernstige twijfel bestaat of de pantserplaten van 114 streep dikte, welke de Minister zich voorstelt aan te schaffen, wel voldoende kunnen geacht worden. De overlegging van de daaromtrent uitgebragte rapporten zou aan dezen wensch in allen deele voldoen.

Ook in verband met hetgeen reeds omtrent de veranderde eischen der binnenlandsche defensie gezegd is, werd de vraag besproken, of het voor ons doelmatig kan zijn tot pantsering van de bestaande houten schepen over te gaan. Elders schijnt de ondervinding reeds ten nadeele van deze vraag uitspraak te hebben gedaan. En ook voor ons achtten zeer vele leden het antwoord daarop niet twijfelachtig. Onze houten oorlogsvloot, voor de dienst in de kolonien en overzeesche bezittingen zoo onmisbaar, is nu reeds niet te groot. Worden daaraan opvolgend schepen ontnomen en uitsluitend met het oog op de binnenlandsche verdediging gepantserd, er zou óf binnen weinige jaren geen genoegzaam getal schepen meer aanwezig zijn, óf met kracht ook aan houten schepen moeten worden voortgebouwd. In het eene geval zou het op eene verregaande verwaarloozing der verdediging onzer kostbaarste bezittingen, in het andere op eene hoogst aanzienlijke verhooging der uitgaven voor de Marine uitloopen. Men achtte het dringend noodig op dit punt de bedoelingen der Regering te kennen, vooral omdat tusschen de denkbeelden in de Memorie van Toelichting en het rapport der zoogenaamde Commissie van pantsering veel overeenstemming heerscht. Het schijnt alzoo wenschelijk dat de Minister zich verklare in hoe ver hij aan de denkbeelden dier Commissie uitvoering verlangt te geven. Onder de leden zelven bestond nog ernstig verschil van gevoelen hetzij over de wenschelijkheid, hetzij over de noodzakelijkheid of over den aard der vervorming, waarbij met betrekking tot sommige vaartuigen in eenige technische bijzonderheden werd getreden.

Zonder overigens in eene verdere beoordeeling van de bedenkingen des Ministers met betrekking tot de verdedigingsvaartuigen en kanonneerbooten te treden, wenschten sommigen te vragen, hoe het gelegen zal zijn met den diepgang dier vaartuigen wanneer zij gepantserd zullen zijn. Beide soorten gaan reeds nu vrij diep; en is het dus niet te vreezen dat hunne bruikbaarheid door pantsering zeer verminderen zal? Welke is ook in het algemeen de meening des Ministers met betrekking tot het tijdstip waarop aan die vervorming de hand moet worden geslagen? Is hij het daaromtrent eens met het oordeel der Commissie van pantsering, dat dit eerst bij dreigend oorlogsgevaar behoort te geschieden?

Ook ten aanzien van de ijzeren stoomkanonneerboot, welke eerlang te water zal worden gelaten, hadden de uitdrukkingen der Memorie van Toelichting de vrees voor te grooten diepgang opgewekt. Men vroeg, of daarvan vooraf geene berekening is gemaakt, en of daarop met eenige zekerheid kan worden gerekend. In ieder geval vertrouwt men dat dit eene proef is, van welker gelukken eerst aanleiding tot het aanbouwen van meer soortgelijke vaartuigen zal worden genomen.

Nog werd in eene afdeeling de wensch geuit om te vernemen, of er ook weldra flottillevaartuigen zullen gebouwd worden, geschikt en bestemd voor de verdediging op de bovenrivieren, met het oog op de onmisbaarheid van de medewerking der marine bij de verdediging van den Rijn en de Waal. Die vaartuigen zouden ook ingerigt moeten zijn om dienstbaar te kunnen worden gemaakt aan het vervoer van troepen.

Eindelijk zouden eenige leden eenige nadere toelichting verlangd hebben van de verzekering aan het slot der Memorie van Toelichting, dat het aangevraagd bedrag zal kunnen gevonden worden uit de middelen toegestaan voor 1863. Op zich zelf beschouwd is dit juist. De middelen toch voor 1863 zijn geraamd op *f* 93 787,188.00. Blijkens de Memorie van Toel. op het laatste wetsontwerp tot amortisatie van schuld komt daar nog bij het grooter bedrag van het koloniaal batig slot van 1862, toen geraamd op *f* 3,108,520.00, waardoor het geheel dier middelen wordt opgevoerd tot *f* 101,895,708.00. De uitgaven daarentegen zijn geraamd en toegestaan tot een gezamenlijk bedrag van *f* 98,020,791.79½, wat alzoo een geraamd overschot geeft van *f* 3 874,916.20½.

Maar wanneer men in aanmerking neemt dat, behalve de bij het onderhavig ontwerp gevraagde *f* 1,523,000.00, nog aanhangig is eene aanvraag om subsidie voor de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, ad *f* 1,420,000.00, en dat er voor de waterwegen nog in 1853 kan noodig zijn een bedrag van *f* 2,382,500.00, al hetgeen te zamen genomen uitmaakt *f* 5,325,000.00, — dan zou er een tekort ontstaan van *f* 1,450,083.79½, gezwegen nog van hetgeen er noodig kan zijn voor het middelbaar onderwijs, kanalen in Groningen enz. Men zal zich dus integendeel welligt genoodzaakt zien de toevlugt te nemen tot overschotten van vroegere diensten.

In de zitting van de Tweede Kamer van 17 dezer is uitgebragt een nader verslag der commissie op de inlichtingen op het adres van mr. P. J. Schillemans te Amsterdam, betrekkelijk de uitleiding van den zich noemenden graaf d'Hombres. Naar aanleiding van de besluiten der Kamer van 15 en 19 november ll. waren in handen der commissie gesteld vier adressen betrekkelijk de uitzetting van den zoogenaamden graaf d'Hombres, als: een van mr. H. A. Hartogh, officier van justitie bij de Regtbank te Amsterdam, twee nadere adressen van mr. P. J. Schillemans, advocaat aldaar, en een van C. de Bie, hoofd-commissaris van politie ter dier stede; en zulks met het verzoek, om aan de Kamer te berigten, of hetgeen de heer Hartogh beweert, naar het oordeel der commissie, mogt kunnen leiden tot eenige wijziging van het door haar in de zitting van 8 october des vorigen jaars uitgebragt verslag. De commissie plaatst eenige opmerkingen op den voorgrond, en verklaart daarbij: „Zij is zich bewust in de voorstelling der feiten en de toetsing van deze aan het regt, de grenzen der eenvoudige waarheid en van een kalm en onpartijdig oordeel niet te hebben overschreden. Op dien weg wenscht zij voort te gaan en ook daarbij zich te bepalen."

Het rapport besluit aldus: „Als slotsom van haar onderzoek kan de commissie op de haar door de Kamer gestelde vraag, tot haar leedwezen, geen ander antwoord geven, dan dat het adres van den heer officier van justitie, in stede van haar terug te brengen van haar vroeger voorstel, integendeel nieuwe redenen heeft gegeven om daarbij te volharden. Het kan natuurlijk niet in hare bedoeling liggen het oogmerk, eenen misdadiger onschadelijk te maken, eenigzins te berispen; maar zij moet desniettemin de middelen afkeuren, die daartoe gebezigd zijn, en trachten eene herhaalde aanwending daarvan te voorkomen, opdat niet willekeur in de plaats trede van de wet."

De minderheid voegt er bij, dat zij, ofschoon niet in allen deele zich vereenigende met de hierboven aangevoerde motieven, echter geene zwarigheid vindt om met het voorstel te blijven instemmen, „ook met het oog op de mogelijke wenschelijkheid eener nadere wettelijke voorziening."

De commissie bestaat uit de heeren van Eck, Poortman, Wintgens, Schimmelpenninck en Cornelis.

In de zitting van de Tweede Kamer van dingsdag 17 dezer zijn ingekomen de volgende verzoekschriften, als: een van het gemeentebestuur van Mesch, houdende bezwaar tegen het wetsontwerp, regelende de heffing der grondbelasting in Limburg; een van den Gemeenteraad van Gramsbergen (Overijssel), betrekkelijk het wetsontwerp tot regeling van het regtsgebied der regterlijke collegiën; een van S. Witterveen en andere ingezetenen van Oostdongeradeel, omtrent de rigting van den spoorweg van Leeuwarden naar Groningen, en een van M. R. Klein en andere ingezetenen van Sappemeer (Groningen), houdende klagten over het geven van kosteloos onderwijs op de openbare scholen. — Deze adressen zijn verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

In de zitting van de Tweede Kamer van woensdag 18 dezer zijn ingekomen de volgende verzoekschriften, als: vier adressen uit Limburg, houdende bezwaren tegen het wetsontwerp nopens de heffing der grondbelasting in die provincie, als van: den Gemeenteraad van Maasbracht; het gemeentebestuur van Borgharen; A. Verheggen en andere grondbelastingschuldigden te Beegden; H. J. Goessens en andere ingezetenen van Amstenrade; een adres van S. K. de Waard en andere ingezetenen van Grijpskerk (Groningen), houdende hunne goedkeuring van de rigting van den spoorweg van Leeuwarden naar Groningen; een adres van de Kamer van koophandel en fabrieken te Leyden betrekkelijk het wetsontwerp tot toekenning van een subsidie aan de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij; een adres van P. C. van Calker, lijmfabrikant te Zeist, betrekkelijk het wetsontwerp tot goedkeuring der wijziging van het handelsverdrag met Frankrijk; een adres van mr. A. D. Meijer, te Amsterdam, terugkomende op zijne plannen tot hervorming der Staatsloterij; een adres van de Kamer van koophandel en fabrieken te Schiedam, betrekkelijk het wetsontwerp nopens den accijns op het buitenlandsch gedistilleerd. — Deze adressen zijn verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.